

Mikrofinancování a možnost jeho využití v ČR

Soňa Veverková
Aleš Kroupa

VÚPSV, v. v. i. Praha
2017

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)
doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)
Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)
doc. Ing. Olga Poláková, CSc. (Metropolitní univerzita Praha)

Monografie vznikla v rámci řešení projektu „Analýza využití evropského nástroje mikrofinancování a analýza možností zvýšení účasti ČR v ose mikrofinancování a sociální podnikání“, který byl financován z prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Praha 7, Dělnická 213/12
jako svou 515. publikaci
Vyšlo v roce 2017, 1. vydání, počet stran 56
Tisk: VÚPSV, v.v.i.

Recenze: doc. Ing. Magdalena Kotýnková, CSc.

ISBN 978-80-7416-242-8

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

V monografii jsou popsány veřejné i soukromé úvěrové a záruční finanční nástroje, které jsou v současné době dostupné v České republice (ze zahraničních i národních zdrojů). Ukázalo se, že řada finančních nástrojů nabízených z veřejných zdrojů je pro mikropodniky reálně nedostupná (z důvodu příliš vysoké jistiny, která neodpovídá potřebám mikropodniků, administrativní náročnosti, důrazem kladeným na inovace atd.), a to přesto, že tyto nástroje jsou přímo zaměřeny na malé a střední podniky, resp. mikropodniky. V soukromém sektoru sice banky dosud nenabízejí úvěrové a záruční produkty vhodné pro mikropodniky (velká míra rizika), avšak začínající mikropodnikatel může využít nových soukromých nástrojů - peer to peer půjček či crowdfundingu. Obecně je sice současná nabídka finančních nástrojů pro mikropodniky omezená, avšak, jak ukazuje výsledek rozboru, nejdůležitějším kritériem pro nalezení vhodného finančního nástroje umožňujícího „rozjezd“ mikropodnikání je kvalitní podnikatelský záměr. Monografie zahrnuje vedle ČR rovněž i zkušenosti s mikrofinancováním na Slovensku a v Rumunsku.

Klíčová slova: mikrofinancování; půjčka; záruka; sociální podnikání; peer to peer půjčky; crowdfunding; malé a střední podniky; mikropodniky

Abstract

The monograph provides a description of both public and private funding and guarantee instruments that are currently available in the Czech Republic (from foreign as well as domestic sources). It was discovered that many of the funding instruments available from public sources are, in practice, unavailable to micro-enterprises (due to too high principles which fail to correspond to the needs of micro-enterprises, administrative demands, an emphasis on innovation, etc.) despite the fact that these tools are aimed directly at small and medium-sized enterprises and micro-enterprises. In the private sector, although banks do not offer loan and guarantee products suitable for micro-enterprises (the level of risk is too high), new start-up enterprises are able to take advantage of newly-available private instruments - peer to peer loans, crowdfunding, etc. Generally, while accepting that the current availability of funding instruments serving micro-enterprises is limited, the results of the analysis revealed that the most important criterion in terms of finding a suitable funding instrument leading to the launching of a micro-enterprise consists of a high-quality business plan. In addition to the Czech Republic, the study also included experience with micro-financing in Slovakia and Romania.

Key words: micro-financing; loan; guarantee; social entrepreneurship; peer to peer loans; crowdfunding; small and medium-sized enterprises; micro-enterprises

Obsah

1. Úvod	7
1.1 Struktra monografie a definice pojmů	7
2. Veřejné zdroje mikrofinancování	9
2.1 Evropské veřejné zdroje	9
2.1.1 Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky	10
2.1.2 HORIZONT 2020 Nástroj pro malé a střední podniky	13
2.1.3 Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace	15
2.1.4 Operační programy	16
2.2 Ostatní veřejné zdroje	20
2.2.1 Program Inostart - program záruk za úvěry začínajícím podnikatelům	20
2.3 Národní veřejné zdroje	21
2.3.1 Program zvýhodněných regionálních úvěrů pro malé podnikatele a obce v Jihočeském kraji	21
3. Soukromé zdroje mikrofinancování	23
3.1 Bankovní instituce	23
3.2 Nebankovní instituce	26
3.3 Alternativní možnosti financování - peer to peer půjčky a crowdfunding	27
4. Cílové skupiny	31
4.1 Uchazeči o zaměstnání, kteří svou nepříznivou situaci řeší zahájením vlastního podnikání	31
4.2 Malé a střední podniky (MSP)	33
4.3 Sociální podniky	35
5. Mikrofinancování v Rumunsku a na Slovensku	38
5.1 Rumunsko - případová studie Good Bee Credit	38
5.2 Slovensko - případová studie OTP banka Slovensko	40
Závěr	43
Literatura	46
Příloha	51
Výtahy z oponentských posudků	56

1. Úvod

1.1 Struktra monografie a definice pojmů

Monografie popisuje možnosti mikrofinancování v České republice a zkoumá, proč Evropský nástroj pro mikrofinancování pro oblast zaměstnanosti a sociálního začleňování Progress není v České republice dosud využíván.¹ Studie byla zadána Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky, které má v gesci uvedený komunitární program Progress. Studie se snaží postihnout okolnosti, které ovlivňují úvěrování mikropodniků v ČR a popisuje další, konkurenční možnosti spolupodílející se tak na nízkém zájmu o sledovaný program. Monografie proto popisuje veřejné i soukromé zdroje, které poskytují mikrofinancování. Zároveň zkoumá i „cílové skupiny“, které mohou mít o mikrofinancování zájem.

Podle Evropské komise se pojmem mikrofinancování rozumí finanční půjčky menší než 25 000 eur, jakož i garanční schémata (záruky) novým i existujícím mikropodnikům.² Mezi mikrofinancování podle definice EK nepatří spotřebitelské úvěry. Podle EC (2007) může však být objem úvěru daleko nižší, konkrétní finanční částka záleží zejména na konkrétní cílové skupině, které je mikroúvěr či záruka poskytnuta, kupní síle v zemi, kde je mikrofinancování poskytováno, atd.³ **Mikropodnik** je podnik, který zaměstnává méně než 10 osob a jeho roční obrat nebo celková bilanční suma nepřesahují 2 mil. eur.⁴ Protože většina níže popsanych finančních nástrojů je určena nejen mikropodnikům, ale i malým a středním podnikům, nutně musíme definovat i tyto podniky - malý podnik je podnik, který má méně než 50 zaměstnanců a jeho roční obrat nebo celková bilanční suma nepřesahují 10 mil. eur. Střední podnik má podle definice méně než 250 zaměstnanců, jeho roční obrat nepřesahuje 50 mil. eur a celková roční bilanční suma 43 mil. eur.⁵ Těchto definicí se budeme v naší monografii striktně držet, i když je zřejmé, že rozdíl mezi mikropodnikem a středním podnikem je značný - většina českých mikropodniků zdaleka nedosahuje výše definovaného maximálního obratu, celkové bilanční sumy, ani počtu zaměstnanců mikropodniku, takže finanční nástroje určené obecně pro malé a střední podniky bohužel nutně nemusí vyhovovat mikropodnikům. Zároveň se (v souladu s výše uvedenou definicí) zabýváme pouze finančními nástroji (půjčkami a zárukami) a nepopisujeme další možnosti podpory mikropodniků (dotace, vzdělávací kurzy pro začínající podnikatele, poradenskou činnost atd.).⁶ Až na výjimky klademe důraz pouze na ty finanční nástroje, které jsou dostupné v současné době, tzn. v roce 2015.⁷

¹ Od ledna 2014 nazván „Mikrofinancování a sociální podnikání (Microfinance and Social Entrepreneurship)“. Podrobněji viz kapitola EaSI.

² SEC(2004)1156 Commission staff working document Microcredit for European small businesses, Brussels 11. 9. 2004, str. 5, dostupné z http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-h/gdb/04/microcredit_doctravail_en.pdf

³ V České republice bývá za mikropůjčku považována zpravidla částka v řádu desítek tisíc Kč. Pokud vezmeme za nejvyšší hranici mikropůjčky 100 000 Kč, jedná se o částku cca 3 700 eur (při současném kursu). Částka ani zdaleka nedosahuje zmiňovaných 25 000 eur. Z podnikatelských záměrů mikropodniků a z jejich možností lze usuzovat, že jejich potřeba se bude pohybovat v daleko nižších relacích.

⁴ 2003/361/EC Commission recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises, dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>

⁵ tamtéž

⁶ Vzhledem k zaměření monografie a definici mikrofinancování se nezabýváme dotacemi jakožto zcela specifickou formou podpory podnikání, přestože v České republice jsou v současné době nenávratné

V druhé části se zaměřujeme i na cílové skupiny, čili vznikající či existující mikropodniky, které mohou mít o mikroúvěry či záruky zájem. Je zřejmé, že cílová skupina je široká, mikropodniky vznikají v různých sektorech s různými nároky na vstupní kapitál, vykazují různou míru (i potenciál) expanze.⁸ Proto i v rámci cílové skupiny mohou existovat určité podskupiny se specifickými podnikatelskými aktivitami, problémy a potřebami. Tyto skupiny také často představují pro potenciální věřitele vyšší míru rizika a jejich přístup k mikropůjčkám, zejména těch ze soukromých zdrojů, je ztížený. Za tyto specifické skupiny považujeme jednak sociální podniky a osoby znevýhodněné na trhu práce, které svou nepříznivou situaci řeší zahájením vlastního podnikání. Za další zajímavou cílovou skupinu považujeme i malé a střední podniky. Většina analýza a studií zabývajících se podnikatelským prostředím a financováním totiž považuje mikropodniky za podskupinu SME a řada finančních nástrojů je také určena pro celou skupinu SME (včetně mikropodniků). Pokud lze tedy nalézt empirickou evidenci týkající se (mikro)financování, týká se SME jako celku.

---

dotace z různých zdrojů pro mikropodniky možná dostupnější formou podpory než mikroúvěry. V tomto rozboru však dotace dále nerozebíráme z následujících důvodů: 1) ze své podstaty nemohou být srovnávány s úvěrovými a záručními finančními nástroji, b) nabídka dotací je časově, věcně i odvětvově ještě více omezená než nabídka úvěrových a záručních finančních nástrojů a „předvídatelnost“ dotací (resp. možnost spoléhat na ně v budoucnu např. při expanzi podniku atp.) je pro podnikatele obecně složitější.

⁷ V minulých letech byly mikropodnikatelům i MSP k dispozici i jiné úvěrové či záruční nástroje (v ČR např. program REVIT), v současné době však již poskytovány nejsou. Protože pro tuto monografii jsou důležité ty nástroje, které mohou mikropodniky (a MSP) využít nyní, nástroje, které byly k dispozici před rokem 2015 a které dnes již poskytovány nejsou, se nezabýváme. Zájemce je však nalezne např. v PwC (2012).

⁸ Jako dva extrémně odlišné případy začínajících podnikatelů lze uvést např. absolventa střední či vysoké školy s vysoce inovativním podnikatelským záměrem v oblasti IT či sociálních sítí s potenciální expanzí do zahraničí a nezaměstnanou ženu středního věku se středoškolským vzděláním, která podstoupila kosmetický rekvalifikační kurs a na základě dohody s úřadem práce se pokouší zahájit v této oblasti vlastní podnikání, aby tak vyřešila svou nepříznivou životní situaci. Je zřejmé, že oba začínající podnikatelé budou pro případné banky (či investory) různě atraktivní a různě riziková. Oba také budou mít odlišné potřeby, pokud se týká výše počátečního kapitálu.

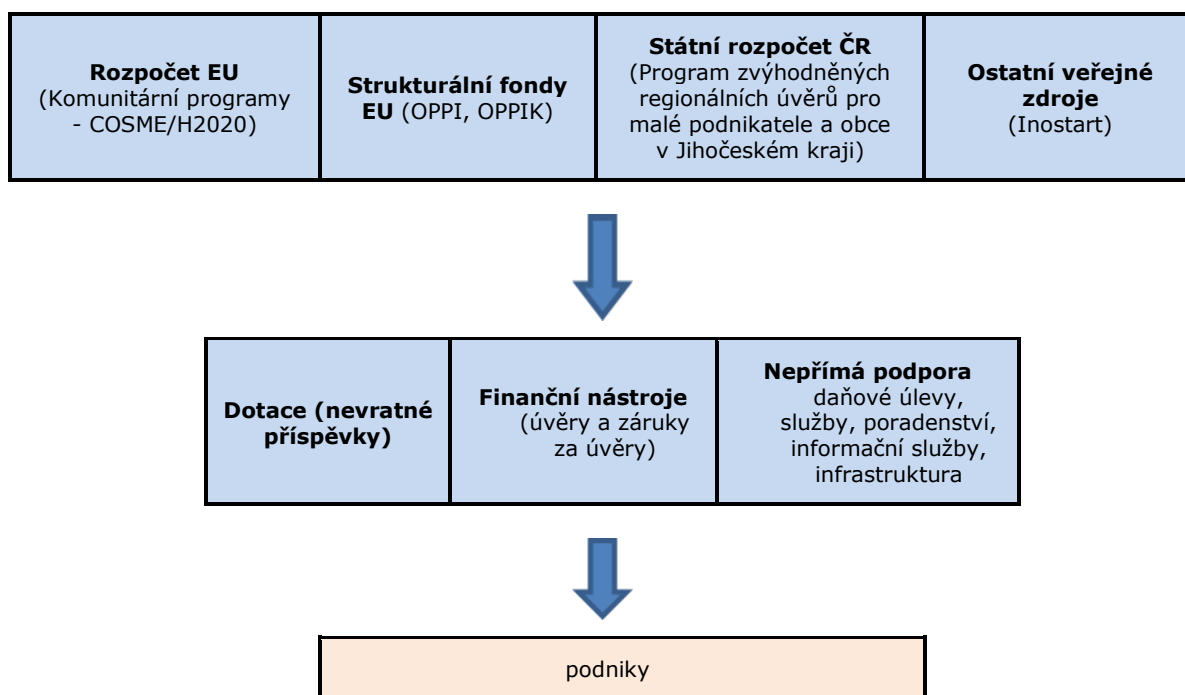

2. Veřejné zdroje mikrofinancování

2.1 Evropské veřejné zdroje

Pod evropskými veřejnými zdroji mikrofinancování máme na mysli nástroje Evropské investiční banky (dále EIB), Evropského investičního fondu (EIF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), případně dalších evropských institucí. EU realizuje cíle své regionální a strukturální politiky v rámci sedmiletých cyklů neboli programovacích období - současné programovací období začalo v roce 2014 a končí v roce 2020. Pro tato programovací období jsou vždy stanoveny nové priority a cíle. Vzhledem k tomu, že se tyto cíle v jednotlivých programovacích obdobích mění, zabýváme se vždy pouze aktuálním stavem, tzn. nástroji, které je možné v roce 2015 využívat. Výjimku tvoří operační programy (viz níže), kde se zabýváme i programovacím obdobím 2007-2013 (důvody jsou uvedeny v příslušné kapitole).

Obrázek č. 1 **Schéma veřejných zdrojů podpory podnikání**

Zdroj: Volně převzato z Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR: Podpora podnikání a inovací - příležitost pro Ústecký kraj - Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK), dostupné z: <http://www.forumusteckykraj.cz/wp-content/uploads/N%C3%A1rodn%C3%AD-podpora-v%C3%BDzkumu-v%C3%BDvoje-a-inovac%C3%AD-Jan-Dejl-MPO.pdf>

2.1.1 Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (COSME)

Stručná charakteristika programu

Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises, COSME⁹) je evropským programem zaměřeným na podporu a konkurenceschopnost evropských podniků s důrazem na malé a střední podniky pro programovací období 2014-2020. COSME má celkem čtyři následující cíle:¹⁰

1. Podpora přístupu k financím s rozpočtem 1,436 mld. eur (60 % celkového rozpočtu programu).
2. Zlepšení přístupu na trh v Unii a celosvětově s rozpočtem 535,6 mil. eur (21,5 % z celkového rozpočtu programu).
3. Zlepšení rámcových podmínek pro konkurenceschopnost a udržitelnost podniků EU s rozpočtem 384,4 mil. eur (11,5 % celkového rozpočtu programu).
4. Povzbuzování k podnikání (propagace) s celkovým rozpočtem 86,8 mil. eur (2,5 % celkového rozpočtu programu).

Pro tuto monografii je relevantní první cíl, a sice Podpora přístupu k financím. V rámci tohoto cíle jsou poskytovány:

1. Nástroje pro úvěrové záruky (Loan Guarantee Facility, dále: „LGF“) - program poskytuje záruky a protizáruky finančním institucím (např. záručním společnostem, bankám, leasingovým společnostem), aby mohly malým a středním podnikům nabízet více úvěrů. Očekávaný počet podpořených podniků v programovacím období 2014-2020 je 220 000-300 000 malých a středních podniků s podporou v celkové výši 14-21 mld. eur.¹¹
2. Kapitálové nástroje pro růst (Equity Facility for Growth, EFG) - prostřednictvím tohoto nástroje bude EIF poskytovat rizikový kapitál kapitálovým fondům investujícím do malých a středních podniků, zejména ve fázi rozšiřování a růstu. Tento nástroj pomůže v programovacím období 2014-2020 360 až 560 podnikům získat kapitálové investice v celkovém objemu 2,6-4 miliard eur.¹²

Implementace LGF v České republice prostřednictvím ČMZRB

V České republice je LGF částečně implementován prostřednictvím programu ZÁRUKA 2015-2023.¹³ Tento program realizuje Českomoravská záruční a rozvojová banka, dále: „ČMZRB“, které EIF v rámci programu COSME poskytl protizáruku, jež je

---

⁹ Jedná se o nástupce Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace (Competitiveness and innovation framework programme, CIP) realizovaného v letech 2007-2013 a zaměřeného na podporu inovací (včetně ekoinovací, podnikání, informačních a komunikačních technologií a energetiky). Rozpočet programu CIP na celé programovací období 3,6 miliard eur. Program byl zaměřen především na podporu malých a středních podniků, kterým bylo určeno 60 % celkového rozpočtu.

¹⁰ Více o jednotlivých cílech COSME viz webové stránky projektu <https://ec.europa.eu/easme/en/cosme>.

¹¹ Zdroj: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/9783/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

¹² Zdroj: tamtéž. Protože v tomto případě se nejedná o přímou podporu mikropodniků, ale spíše o podporu investorů, dále se tímto nástrojem nezabýváme.

¹³ Více informací o programu viz webové stránky programu <http://www.mpo.cz/dokument156852.html>.

využita v souvislosti se zárukami pro malé podnikatele právě v národním programu ZÁRUKA 2015-2023. V rámci tohoto programu jsou rozlišovány tři typy záruk:¹⁴

3. **Záruka individuální** - jedná se o záruku za bankovní úvěr od bank, které mají s ČMZRB uzavřenu dohodu o spolupráci¹⁵ při poskytování individuálních záruk. Záruka je k úvěru poskytována až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru. Výše zaručovaného úvěru je stanovena v jednotlivých výzvách a délka ručení činí maximálně 8 let.
4. **Záruka portfoliová** - záruka je opět poskytována pouze k úvěrům bank, které mají s ČMZRB uzavřenu smlouvu o podmínkách poskytování portfoliových záruk. Záruka k úvěru je poskytována až do výše 70 % jistiny zaručovaného úvěru a délka ručení je maximálně 6 let.
5. **Záruka individuální s finančním příspěvkem (pro sociální podnikatele)** - záruka za bankovní úvěr je opět poskytována k úvěrům od bank, které mají s ČMZRB uzavřenou dohodu o spolupráci při poskytování individuálních záruk. Záruka je poskytována pouze sociálním podnikatelům, a to až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru, délka ručení je maximálně 8 let a k zaručenému úvěru může být příjemci podpory poskytnut finanční příspěvek maximálně ve výši 10 % zaručeného úvěru vyčerpaného na způsobilé výdaje projektu, maximálně však do výše 500 000 Kč. Finanční příspěvek k zaručovanému úvěru je vyplacen, pokud příjemce podpory doručí do 1 roku ode dne uzavření smlouvy o záruce poskytovateli podpory potvrzení úvěrující banky o vyčerpané částce zaručovaného úvěru, daňové doklady a doklady o úhradě způsobilých výdajů projektu.

Záruky jsou poskytovány zdarma, přičemž banka poskytující úvěr by měla zohlednit takto poskytnutou záruku ve snížení úrokové míry z úvěru.¹⁶

Dosavadní výsledky

V roce 2015 byl příjem žádostí o záruky pozastaven. Důvodem pozastavení je podle ČMZRB¹⁷ vyčerpání kapacity vyčleněné pro financování programu v roce 2015. V porovnání s předchozím rokem se výše podaných žádostí o záruky zvýšila takřka o více než 40 %. Výše poskytnutých záruk dosáhla částky 5,9 mld. Kč, kterými byly podpořeny úvěry ve výši 8,5 mld. Kč. Příjem žádostí byl znovu obnoven k 11. 2. 2016.¹⁸

---

¹⁴ Podrobnější informace o podmínkách poskytování těchto záruk viz webové stránky programu <http://www.mpo.cz/dokument156852.html>.

¹⁵ Jedná se celkem o 12 bank, mezi nimiž se nachází jak největší bankovní ústavy v ČR (Česká spořitelna, Komerční banka), tak v ČR i relativně malé bankovní instituce (Oberbank AG, Sberbank CZ). Viz <http://www.cmzrb.cz/informace-pro-partnery/m-zaruky/program-zaruka-2015-2023>

¹⁶ Předkládací zpráva „Program ZÁRUKA 2015 až 2023“, str. 3, <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/172-14-program-zaruka-2015-2023-t-15-10-2014.aspx>

¹⁷ viz tisková zpráva ČMZRB <http://www.cmzrb.cz/tiskove-centrum/archiv-novinek/pozastaveni-prijmu-zadosti-o-zaruky>

¹⁸ viz <http://www.cmzrb.cz/tiskove-centrum/archiv-novinek/obnoveni-prijmu-zadosti-o-zaruky-pro-podnikatele>

2. Veřejné zdroje mikrofinancování

Tabulka č. 1 **Počet poskytnutých záruk ČMZRБ a jejich celkový objem podle velikosti žadatele v roce 2014**

počet zaměstnanců	počet podpořených projektů (záruk)	počet podpořených projektů v % z celkového počtu	výše záruky v mlrd. Kč	výše záruky v % na celkové výši
0-9	1 078	55,2	1 874,2	46,7
10-50	873	44,7	2 124,2	53,0
51-250	1	0,1	12,0	0,3
celkem	1 952	100,0	4 010,2	100,0

Zdroj: Výroční zpráva Českomoravské záruční a rozvojové banky za rok 2014, str. 19, dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/o_bance/vyrocní_zpravy/CMZRB_komplet_2014_01_04_2015.pdf#page=4&zoom=auto,-82,766

Podle tabulky č. 1 je evidentní, že program (resp. nabízené záruky) je snadno dostupný i pro mikropodniky. Určitou komplikací je však ne zcela jasný harmonogram poskytování záruk, resp. vyhlášení příjmu žádostí ČMZRБ. Podle Předkládací zprávy¹⁹ se navíc předpokládá, že program „bude vyhlášen prostřednictvím jednotlivých časově omezených výzev k podávání žádostí, ve kterých budou specifikovány podmínky programu. Takto koncipovaný garanční program umožní rychlou reakci na aktuální situaci a potřeby malých a středních podnikatelů“.²⁰ Program je tedy dostupný pro relativně širokou cílovou skupinu (od OSVČ přes sociální podniky atp.), nicméně není dostupný v každém časovém okamžiku - jedná se o program, který má ad-hoc reagovat na potřeby malých a středních podnikatelů, takže z podstaty nejsou podmínky poskytování záruk stabilní a předem jasně dané. Případný zájemce tak musí čekat na vypsaní výzvy, která navíc může svými podmínkami omezit okruh žadatelů.

Implementace LGF v České republice prostřednictvím Komerční banky - Profi úvěr Start

V lednu roku 2016 podepsala Komerční banka a EIF tzv. COSME smlouvu. V jejím rámci bude Komerční banka během následujících tří let poskytovat tzv. Profi úvěr Start²¹ fyzickým osobám, malým a středním podnikatelům ve výši až 1 mil. Kč s úrokovou mírou max. 9,9 % p. a. a s dobou splatnosti až 5 let. Klient nemusí prokazovat žádnou podnikatelskou historii, ke získání úvěru stačí kvalitní podnikatelský záměr. Zvýhodněné úvěry je možné využít k financování oběžných prostředků, provozních a investičních potřeb.

Vzhledem k tomu, že se jedná o nový produkt, nejsou údaje o jeho poskytování dosud známy.²²

¹⁹ viz <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/172-14-program-zaruka-2015-2023-t-15-10-2014.aspx>

²⁰ tamtéž, str. 1

²¹ Jedná se o jeden produkt, který je však podpořen částečně programem COSME, částečně programem EaSI (resp. jeho částí). Program EaSI viz níže. Podmínky poskytnutí tohoto produktu klientovi jsou ale totožné, bez ohledu na to, ze kterého programu je poskytnuta záruka k úvěru.

²² Podle Martina Ehrenbergera z Komerční banky bylo k 18. 2. 2016 schváleno cca 6 úvěrů, přičemž banka analyzuje dalších cca 60 žádostí o úvěr.

2.1.2 HORIZONT 2020 Nástroj pro malé a střední podniky

Horizont 2020 Nástroj pro malé a střední podniky

Stručná charakteristika programu

Horizont 2020 (H2020)²³ navazuje na 7. rámcový program (7th Framework Programme) a je platný pro programovací období 2014-2020. První výzva byla otevřena 11. 12. 2013. Je zaměřen zejména na podporu inovací, propojení výzkumu a inovací v návaznosti na trh a na vytváření podnikatelských příležitostí. Program má jednotný soubor pravidel, jednotnou sazbu financování projektů a nabízí široké spektrum nástrojů pro všechny typy účastníků od začínajících vědců přes výzkumné instituce, podniky až po neziskové organizace. V segmentu malých a středních podniků disponuje Nástrojem pro malé a střední podniky (Small and medium-sized enterprises Instrument). Nástroj si klade za cíl umožnit MSP dovést jejich inovativní nápady od prvotní myšlenky až do fáze, kdy je možné jejich uvedení na trh. Jedná se tedy o podporu MSP, nicméně důraz je kladen na inovace a podpora je možná v následujících oblastech (společenských výzvách) definovaných v H2020:

1. SC1 Zdraví, demografické změny a životní pohoda,
2. SC2 Potravinové zabezpečení, udržitelné zemědělství a lesnictví, mořský výzkum a bioekonomika,
3. SC3 Zajištěná, čistá a účinná energie,
4. SC4 Inteligentní, ekologická a integrovaná doprava,
5. SC5 Ochrana klimatu, životní prostředí, účinné využívání zdrojů a surovin,
6. SC6 Evropa v měnícím se světě: inkluzivní, inovativní a reflexivní společnosti,
7. SC7 Ochrana svobody a bezpečnosti v Evropě.

Vzhledem k rizikovosti tohoto schématu je podpora rozdělena do tří fází, přičemž do třetí fáze se dostanou pouze konkurenceschopné výrobky a služby. Sazba financování EU je 70 % (s výjimkou SC1 Zdraví, je podporován klinický výzkum pro validaci biomarkerů a/nebo diagnostických zdravotnických prostředků - vzhledem k převažujícím výzkumným aktivitám u tohoto tématu je sazba financování EU 100 %).

Fáze přístupu k nástroji jsou následující²⁴:

1. fáze: Vstupem pro tuto fázi je stručně popsán podnikatelský záměr založený na inovativní myšlence. Úspěšní žadatelé obdrží financování formou pevně stanovené částky (tzv. lump sum) ve výši 50 000 eur. Tato fáze trvá pouze 6 měsíců a jejím cílem je zpracování publikace, která prověří technologickou, praktickou a ekonomickou udržitelnost předloženého záměru. Aktivitami v této fázi mohou být např. hodnocení rizik, vypracování studie trhu, vytvoření plánu pro řízení duševního vlastnictví nebo inovační strategie, hledání vhodných partnerů apod. Výsledky publikace jsou použity pro rozpracovaný podnikatelský záměr, který může být použit jako vstup do fáze 2.

²³ Stručné informace o programu viz <http://www.h2020.cz/cs/publikace/horizont-2020-strucne-o-programu>, na <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/official-documents> lze nalézt program v celém znění v anglickém jazyce včetně legislativy a příloh.

²⁴ viz <http://www.h2020.cz/cs/financni-aspekty/nastroj-pro-msp/informace>.

2. fáze: V této fázi dochází k realizaci aktivit, jejichž cílem je proměnit inovativní myšlenku v konkrétní produkt nebo službu a posunout ji tak blíže komerčnímu využití. Vstupem pro fázi 2 je rozpracovaný podnikatelský záměr a popis inovačních (a případně také výzkumných) aktivit plánovaných pro tuto fázi. Vstup do fáze 2 není podmíněn absolvováním fáze 1, MSP se tedy může přihlásit rovnou do druhé fáze. Typickými aktivitami v této fázi jsou např. demonstrace, testování, výroba prototypů, pilotní ověřování, tvorba designu, vytváření tržních replikací apod. Doba trvání je 12-24 měsíců a příspěvek EU se zpravidla pohybuje mezi 0,5-2,5 mil. eur. Úspěšní žadatelé mohou ve fázi 1 a 2 využít také nepřímé podpory ve formě služeb koučů a mentorů, které budou dostupné přes síť Enterprise Europe Network.²⁵
3. fáze: Fáze 1 a 2 by měly inovativní myšlenku „přetavit“ ve vysoce konkurenceschopný výstup, který je možné uvést na trh. Ve fázi 3 se tedy předpokládá komercializace inovativních výrobků a služeb. V této fázi není poskytováno přímé financování, MSP mohou nicméně využít finančních nástrojů, které Horizont 2020 nabízí (viz níže).

Dosavadní výsledky

Z výše uvedené charakteristiky je patrné, že přístup k financování z Nástroje pro MSP je poměrně složitý a musí být podložený skutečně kvalitním podnikatelským záměrem. Dosud (k 19. 11. 2015) bylo uzavřeno 6 prvních fází, poslední 17. 9. 2015. Z celkového počtu 1 873 podaných projektů z celé EU bylo v první fázi vybráno k financování 141, tzn. úspěšnost činí pouze 7,5 %.²⁶

InnovFin - finanční prostředky EU pro inovátory

InnoFin představuje novou generaci finančních nástrojů EU a poradenských služeb pro inovativní podniky, především v oblasti průmyslu, energetiky, zdravotnictví a životního prostředí. Tyto finanční nástroje jsou zaštitěny programem Horizont 2020, přičemž k dispozici je celkem 24 mld. eur. Finanční nástroje jsou určeny pro podniky všech velikostí - pro velké podniky jsou k dispozici úvěry a záruky (výše se liší podle velikosti žadatele), pro malé a střední podniky jsou k dispozici pouze záruky.

Záruka InnovFin pro malé a střední podniky (InnovFin SME Guarantee) poskytuje záruky a protizáruky dluhového financování ve výši 25 000-7,5 mil. eur s cílem zlepšit přístup k úvěrům pro inovativní malé a střední podniky, tzn. podniky, které se zabývají výzkumem, rozvojem nebo inovacemi a které potřebují finance pro své investice a/nebo provozní kapitál. Tento nástroj je realizován EIF, přičemž v praxi EIF využívá finanční zprostředkovatele - banky a jiné finanční instituce - v členských státech EU a přidružených zemích. V rámci tohoto nástroje se finančním zprostředkovatelům dostane záruk ze strany EIF na část jejich ztrát, které mohou utrpět při dluhovém financování poskytovaném v rámci tohoto nástroje.

V České republice se prvními zprostředkovateli staly Česká spořitelna a Komerční banka (dohoda mezi institucemi a EIF byla uzavřena 31. března 2015). Banky mohou během následujících dvou let poskytnout firmám celkové finanční prostředky ve výši 100 mil. eur (Česká spořitelna) a 150 mil. eur (Komerční banka).

---

²⁵ Webové stránky pro Českou republiku (v češtině) viz <http://www.enterprise-europe-network.cz/cs>.

²⁶ Zdroj: <http://ec.europa.eu/easme/en/news/141-highly-innovative-smes-get-funded-under-phase-1-sme-instrument>.

Dosavadní výsledky

Vzhledem k tomu, že smlouva mezi EIF, Českou spořitelnou a Komerční bankou byla uzavřena v březnu roku 2015, není dosud známo, že by uvedené banky poskytnuly úvěr se zmíněnou zárukou.²⁷

2.1.3 Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EU Programme for Employment and Social Innovation - EaSI)

Stručná charakteristika programu

Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) je finanční nástroj na úrovni EU, jehož cílem je prosazovat vysokou úroveň kvalitní a udržitelné zaměstnanosti, zaručovat odpovídající a důstojnou sociální ochranu, bojovat proti sociálnímu vyloučení a proti chudobě a zlepšovat pracovní podmínky. Sdružuje tři programy EU, které byly v letech 2007-2013 spravovány odděleně.²⁸

Od ledna 2014 tvoří EaSI následující osy (ve shodě s dříve podporovanými programy):

- 1) PROGRESS, který podporuje modernizaci politiky zaměstnanosti a sociální politiky (61 % celkového rozpočtu).
- 2) EURES, který podporuje pracovní mobilitu (18 % celkového rozpočtu).
- 3) Mikrofinancování a sociální podnikání²⁹ (Microfinance and Social Entrepreneurship), které řeší přístup k mikrofinancování (21 % celkového rozpočtu).

Celkový rozpočet programu pro roky 2014-2020 činí 919 469 000 eur. Je financován Evropskou komisí, přičemž administraci zajišťuje EIF.

Vzhledem k tématu práce nás dále zajímá poslední osa, Mikrofinancování a sociální podnikání.

Implementace nástroje Mikrofinancování a sociální podnikání v ČR - Profi úvěr Start

EIF nefinancuje začínající podnikatele prostřednictvím tohoto programu přímo, ale využívá služeb zprostředkovatelů v konkrétní členské zemi EU. Těmito zprostředkovateli mohou být bankovní či nebankovní instituce, které poskytují mikroúvěry či záruky za ně, pokud podají přihlášku EIF a pokud je EIF schválí.³⁰ EIF pak poskytuje těmto zprostředkovatelům záruky za poskytnuté úvěry.

---

²⁷ k 1. 2. 2016

²⁸ Jedná se o následující programy: komunitární program PROGRESS (program pro zaměstnanost a sociální solidaritu zaměřený na zpracování rozborů, studií, sdílení zkušeností, výměnu dobré praxe a know-how v oblasti zaměstnanosti a sociální ochrany), síť EURES, tj. síť služeb k rozvoji výměny a šíření informací za účelem spolupráce na podporu geografické mobility pracovníků v EU a Progress mikrofinancování (Progress microfinance) poskytující přístup k finančním prostředkům sociálním podnikům a začínajícím podnikatelům

²⁹ Do roku 2014 nazýván Progress microfinance, přičemž do roku 2016 jsou oba nástroje poskytovány paralelně. Viz <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1084&langId=cs>

³⁰ Detailní podmínky, které musí zprostředkovatel splnit, viz <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&intPageId=1209&langId=en>.

V České republice byla v lednu 2016 uzavřena v rámci EaSI první smlouva mezi EIF a zprostředkovatelem - tím se stala Komerční banka. V rámci tohoto nástroje vznikl produkt **Profi úvěr Start**,³¹ který je určen pro začínající podnikatele - fyzické osoby i malé a střední firmy. Tento produkt je podporován kromě EaSI ještě programem COSME - Komerční banka tedy uzavřela dvě smlouvy pro dva programy, avšak podmínky pro klienta (žadatele o úvěr) jsou naprosto stejné, bez ohledu na to, z jakého programu je záruka za úvěr financována - popis podmínek a dosavadních výsledků viz str. 14.

2.1.4 Operační programy

Specifickým zdrojem (mikro)financování jsou operační programy, které jsou financovány částečně ze zdrojů EU, částečně z veřejných rozpočtů ČR (podle typu operačního programu). V současné době se (bohužel pro tuto monografii) nacházíme v přelomovém období - v roce 2013 skončilo programovací období 2007-2013, přičemž některé operační programy se vlivem různých nedostatků dočerpávaly i v roce 2014. Operační programy programovacího období 2014-2020 byly schváleny až v polovině roku 2015. Nyní (podzim 2015) se tedy otvírají první výzvy a podporují první projekty, což ale znamená, že jednak nemáme přesnou představu o tom, jak bude podpora projektů probíhat (do značné míry vždy záleží na konkrétní výzvě), jednak samozřejmě dosud chybí jakékoliv údaje o výši čerpání, efektivitě vynaložených prostředků atd. Proto v této kapitole uvádíme i operační programy 2007-2013, na které sice nemusí být nutně v nových OP navázáno, zároveň ale můžeme zhodnotit jejich čerpání.

Operační program Podnikání a inovace (programovací období 2007-2013)

Stručná charakteristika programu

Operační program Podnikání a inovace (OPPI), platný v programovacím období 2007-2013 byl realizován prostřednictvím šesti věcných prioritních os zaměřených na vznik firem, rozvoj firem, efektivní energie, inovace, prostředí pro podnikání a inovace a služby pro podnikání. Vznik, rozvoj a podpora malého a středního podnikání byly součástí prioritní osy 1 Vznik firem a prioritní osy 2 Rozvoj firem.

V rámci prioritní osy 1 Vznik firem byl realizován **program START**,³² který byl zaměřen na realizaci podnikatelských projektů osob vstupujících do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem, a to poskytnutím podpory ve formě bezúročného úvěru nebo zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru. Program administrovala ČMZRB. Program START měl tedy dvě části - v případě programu **START - úvěry** byla půjčka poskytována ve formě bezúročného úvěru, přičemž každému podnikateli (z předem definovaných odvětví dle CZ-NACE) mohl být poskytnut pouze na jeden projekt. Bezúročný úvěr byl poskytován až do výše 90 % předpokládaných způsobilých výdajů projektu a doba splatnosti činila maximálně 7 let. Bezúročný úvěr pro fyzickou osobu nebo pro podnikající právnickou osobu s jedním společníkem byl poskytován až do výše 0,75 mil. Kč, pro podnikající právnickou osobu s více společníky či členy až do výše 1,5 mil. Kč. Úvěr byl zajišťován směnkou vystavenou příjemcem podpory avalovanou nejméně jednou fyzickou nebo právnickou osobou.

---

³¹ Kromě EaSI, resp. osy Mikrofinancování a sociální podnikání, je produkt Profi úvěr Start podporován ještě programem COSME (viz str. 14).

³² Více informací viz <http://www.mpo-oppi.cz/start/>.

V případě druhé části programu **START - záruka** byla podpora poskytována ve formě zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru. Opět jednomu podnikateli mohla být poskytnuta záruka pouze na jeden projekt. Zvýhodněná záruka byla také administrována ČMZRB a byla poskytována pouze k úvěrům bank, které mají s ČMZRB uzavřenu smlouvu. Záruka byla poskytována až do výše 80 % jistiny zaručovaného bankovního úvěru. Zaručovány byly úvěry do výše 1,5 mil. Kč s dobou splatnosti delší než 3 roky. Příjemce podpory hradil pouze část ceny záruky ve výši 0,1 % p. a. z výše záruky. Současně s poskytnutím záruky mu byl poskytnut finanční příspěvek 3 % p. a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky. Spolu se zárukou byl poskytován finanční příspěvek k zaručovanému úvěru, a to ve výši 15 % vyčerpaného zaručeného úvěru. Finanční příspěvek k zaručovanému úvěru byl vyplacen tehdy, pokud příjemce podpory do 2 let ode dne uzavření smlouvy o podpoře poskytovateli podpory doručil zprávu o ukončení realizace projektu a plnění podmínek programu a potvrzení úvěrující banky o vyčerpané částce zaručovaného úvěru a jeho řádném splácení.

V rámci prioritní osy 2 Rozvoj firem byl realizován program PROGRES³³, ROZVOJ³⁴ a ZÁRUKA.³⁵ Cílem programu **PROGRES** bylo pomocí podpory ve formě podřízených úvěrů umožnit realizaci rozvojových podnikatelských projektů malých a středních podnikatelů a pomocí podpory ve formě finančního příspěvku k podřízenému úvěru motivovat tyto podnikatele ke zvyšování zaměstnanosti. Podřízený úvěr byl poskytován ve výši až 25 mil. Kč s pevnou úrokovou sazbou 3 % p. a., doba splatnosti podřízeného úvěru sjednaná k datu jeho poskytnutí činila maximálně 11 let a odklad splátek jistiny úvěru byl maximálně 6 let (období podřízenosti). Sjednanou dobu odkladu splátek nebylo možno zkrátit a podmínky podřízenosti úvěru měnit bez předchozího souhlasu věřitele poskytujícího spolufinancování. Výše podřízeného úvěru nesměla přesáhnout 75 % předpokládaných způsobilých výdajů projektu. Podřízený úvěr byl zajišťován směnkou vystavenou příjemcem podpory avalovanou nejméně jednou fyzickou nebo právní osobou. V případě, že byl poskytnut podřízený úvěr s finančním příspěvkem, musel žadatel splnit podmínky, za kterých byl poskytován podřízený úvěr, a navíc získal příspěvek ve výši 10 % z vyčerpaného podřízeného úvěru, maximálně však ve výši nesplacené jistiny úvěru ke dni, kdy bylo prokázáno splnění podmínek programu platných pro jeho přiznání. Finanční příspěvek byl ovšem přiznán pouze tehdy, pokud příjemce podpory prokázal zvýšení zaměstnanosti minimálně o 3 zaměstnance oproti výchozímu počtu zaměstnanců.

Záměrem programu **ZÁRUKA** bylo s pomocí zvýhodněných záruk a zvýhodněných záruk s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru usnadňovat zejména realizaci podnikatelských projektů malých a středních podnikatelů zaměřených na investice a zvyšovat tak konkurenceschopnost těchto podnikatelů. Protože výše záruky případného finančního příspěvku závisela i na regionu, neuvádíme zde detailní podmínky poskytování tohoto příspěvku.³⁶

---

³³ více informací viz <http://www.mpo-oppi.cz/progres>

³⁴ V případě programu ROZVOJ byla podpora poskytována formou nevratné dotace, takže - vzhledem k zaměření práce - zde tento program detailněji nerozvádíme, nicméně zájemce nalezne tyto informace např. na: <http://www.mpo-oppi.cz/rozvoj>

³⁵ více informací viz <http://www.mpo-oppi.cz/zaruka>

³⁶ Podrobnější podmínky poskytování podpory v programu ZÁRUKA viz <http://download.mpo.cz/get/31430/45699/552851/priloha012.pdf>

Dosavadní výsledky

V programu START - záruky bylo v období od 1. 1. 2007 - 31. 12. 2014 přijato 103 žádostí o záruky v objemu podpor 1,80 mil. eur (49,9 mil. Kč), v objemu záruk 4,63 mil. eur (128,4 mil. Kč). Kladně bylo vyřízeno 85 žádostí (úspěšnost tedy činila téměř 83 %), uzavřené smlouvy byly v objemu podpor 1,42 mil. eur (39,4 mil. Kč), v objemu záruk 3,66 mil. eur (101,4 mil. Kč). V programu ZÁRUKA bylo z celkové výše poskytnutých záruk 409,045 mil. eur (11,342 mld. Kč) a počtu 2 011, k 31. 12. 2014 poskytnuto plnění ve výši 12,847 mil. eur (356,208 mil. Kč) u 181 záruk, což představuje 3,1 % z výše vystavených záruk a 9,0 % z počtu poskytnutých záruk.³⁷ V programu PROGRES bylo od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012³⁸ přijato 864 žádostí v objemu podpor 290,77 mil. eur (7 309,9 mil. Kč), smlouvy byly uzavřeny s 466 žadatelů (úspěšnost tedy činila 54 %) v objemu 147,77 mil. eur (3 715,0 mil. Kč).³⁹

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (programovací období 2014-2020)

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK)⁴⁰ navazuje na OPPI, avšak oproti programovacímu období 2007-2013 došlo k některým změnám ve smyslu zúžení nebo naopak rozšíření podporovaných aktivit. Východiska strategie přístupu k novému programovacímu období jsou následující:

- Klíčovou skupinou příjemců jsou podnikatelé, zejména malé a střední podniky (zvláště inovativní); podpora velkým podnikům bude poskytována v odůvodněných případech a ve vazbě na dosažení cílů operačního programu.
- Větší důraz je kladen na tematickou koncentraci a také na zohlednění specifických potřeb regionů ČR, zejména strukturálně postižených regionů.
- **Z hlediska formy podpory se předpokládá vyšší využití finančních nástrojů, nicméně i nadále budou převládat dotační schémata.**
- Větší pozornost bude věnována spolupráci s hospodářskými a sociálními partnery, zástupci regionů a ostatními resorty za účelem dosažení vyšší efektivity intervencí (využití integrovaného nástroje ITI, spolupráce s místními akčními skupinami, koordinace intervencí, synergické efekty apod.).

V rámci OPPIK je podpora MSP obsažena zejména v prioritní ose 2: Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Tato prioritní osa zahrnuje čtyři specifické cíle, a sice:

1. Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP - tento SC je zaměřen na investiční podporu projektů začínajících a rozvojových firem a navazuje na poznatky získané zejména z realizace programů podpory OPPI z prioritních os Vznik firem a Rozvoj firem, kde formou podpory byly zmíněné úvěry, záruky a dotace.

---

³⁷ Zdroj dat v tomto odstavci: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Výroční zpráva Operačního programu Podnikání a inovace za rok 2014*, str. 95, dostupné z: <http://www.mpo-oppi.cz/document.file.php?idDocument=821>.

³⁸ Poslední výzva v programu byla vyhlášena 3. 1. 2011 a příjem žádostí byl poté pozastaven. V průběhu dalších let už nebyl obnoven.

³⁹ Zdroj dat v tomto odstavci: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Výroční zpráva Operačního programu Podnikání a inovace za rok 2013*, str. 93, dostupné z: <http://www.mpo-oppi.cz/document.file.php?idDocument=1730>.

⁴⁰ Zdroj dat v této části a detailnější informace viz <http://www.mpo.cz/dokument157679.html>.

2. Zvýšit internacionalizaci malých a středních podniků - SC se zaměřuje na rozvoj internacionalizace podnikání v oblasti sofistikovaných služeb a poradenství a na MSP orientující se na nové zdroje růstu na zahraničních trzích. Tento cíl má mimo jiné podporovat i služby zaměřené na podporu internacionalizace zapojováním MSP do mezinárodních programů, jako např. v oblasti výzkumné spolupráce (HORIZONT 2020, COSME).
3. Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání - SC sleduje zlepšení kvality a zvýšení využitelnosti podnikatelské infrastruktury typu brownfield.
4. Zvýšit kapacitu pro odborné vzdělávání v MSP - cílem je nové a lepší využití stávající infrastruktury pro odborné vzdělávání a zvyšování kvalifikace pracovníků v sektoru MSP.

Z uvedeného je zřejmé, že oproti OPPI klade OPPIK sice větší důraz na malé a střední podnikatele a na finanční nástroje, přesto počítá spíše s dotační formou podpory. 9. 11. 2015 (čili později než většina ostatních programů v rámci OPPIK⁴¹) byl vládou České republiky schválen program OPPIK (v rámci prioritní osy 2 a specifického cíle 2.1) - EXPANZE,⁴² který má nahradit programy START a PROGRES (podporované v rámci OPPI v minulém programovacím období). Cílem programu je usnadňovat malým a středním podnikatelům přístup k bankovním úvěrům na realizaci jejich podnikatelských projektů pro zahájení a/nebo další rozvoj podnikání, zvyšovat podnikatelskou aktivitu ve státem podporovaných regionech a přispívat k rozvoji sociálního podnikání. Na program bylo alokováno celkem 350 mil. eur, tedy přibližně 9,5 mld. Kč. Předpokládaná podpora bude zahrnovat zvýhodněné úvěry s možností odkladu splátek jistiny, záruky za úvěr a finančního příspěvku na úhradu úroků. Zvýhodněný úvěr se bude poskytovat na maximálně 60 % způsobilých výdajů projektu a maximálně ve výši 100 mil. Kč. Záruka za úvěr se bude poskytovat k bankovním úvěrům až do výše 80 % jistiny zaručeného úvěru, maximální výše záruky je omezena na 100 mil. Kč. Finanční příspěvek k úhradě úroků bude sloužit příjemcům podpory k částečné nebo plné úhradě úroků za úvěr čerpaný na realizaci projektu za běžných komerčních podmínek. Implementací tohoto programu bude pověřena ČMZRB.

Výzva v rámci tohoto programu dosud nebyla vyhlášena, předpokládá se, že první výzva bude otevřena v červenci 2016.⁴³

Dosavadní výsledky

Zatím nejsou k dispozici, první výzvy byly otevřeny ve druhém pololetí 2015 a dosud se jedná pouze o dotační podporu.

---

⁴¹ Seznam programů viz <http://www.mpo.cz/dokument157496.html> - popis k 10. 9. 2015, čili neobsahuje nový program EXPANZE.

⁴² Kromě programu EXPANZE počítají s možností poskytování jiné než dotační formy podpory (tedy finančních nástrojů) i jiné programy v rámci OPPIK, a to programy Úspory energie, Úspory energie v SZT a Nemovitosti. Tyto programy však nejsou zaměřeny na podporu MSP a jsou velmi specifické, takže se jim dále nevěnujeme. Viz <http://www.mpo.cz/dokument157496.html>

⁴³ Viz přehled výzev na rok 2016 - <http://www.mpo.cz/dokument166283.html>

2.2 Ostatní veřejné zdroje

2.2.1 Program Inostart - program záruk za úvěry začínajícím podnikatelům

Stručná charakteristika

Hlavním cílem Programu Inostart - program záruk za úvěry začínajícím podnikatelům⁴⁴ je umožnit malým a středním podnikatelům získat úvěr k realizaci inovativních projektů. Byl vyhlášen v září 2012 jako pilotní program v Moravskoslezském a Olomouckém kraji a v roce 2014 byla jeho působnost rozšířena na celé území ČR. Pro podporu podnikatelů je využita kombinace veřejných a soukromých zdrojů. Z prostředků Programu švýcarsko-české spolupráce⁴⁵ podnikatelé získají podporu formou záruky za úvěr (poskytuje Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.), další podporu získají formou poradenství (poskytuje Erste Grantika Advisory, a. s.), úvěry podnikatelům poskytuje Česká spořitelna, a. s. z vlastních prostředků. Z Programu švýcarsko-české spolupráce je na poskytování záruk vyčleněn grant ve výši 10 mil. CHF (cca 210 mil. Kč).

Podmínky poskytnutí podpory

Podpora je určena malým a středním podnikům s počtem zaměstnanců do 250 osob a ročním obratem do 50 mil. eur či bilanční sumou do 43 mil. eur. Podnikatel musí podnikat v odvětví vymezeném programem Inostart. Začínající podnikatel (maximálně do tří let od zahájení podnikání) předkládá České spořitelně žádost o úvěr, jejíž přílohou je podnikatelský záměr projektu včetně požadavků na poradenství a žádost o poskytnutí záruky k úvěru. Úvěr v rozmezí 0,5-15 mil. Kč bude zajištěn bankovní zárukou ČMZRB až do výše 60 % nesplacené jistiny každého úvěru, případné další zajištění si dohodne podnikatel s Českou spořitelnou. Finanční prostředky lze využít na nákup dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a pořízení zásob a drobného hmotného a nehmotného majetku. Dotace na poradenství může být poskytnuta až do výše 10 % objemu příslušného úvěru, maximálně do výše 150 000 Kč. Minimální splatnost úvěru činí pět let, existuje také možnost odkladu splácení tři roky⁴⁶.

Projekt by měl mít inovativní charakter. Program není vhodný pro projekty poskytující služby, projekty IT a vývoje aplikací a projekty typu velkoobchod - maloobchod. Program je naopak vhodný pro výrobní projekty, nové technologie, inovované výrobky (technické či jiné zlepšení) a zlepšování procesů.⁴⁷

---

⁴⁴ Celý text programu lze nalézt na <http://download.mpo.cz/get/50379/57160/612099/priloha001.pdf>.

⁴⁵ Webové stránky programu viz <http://www.swiss-contribution.cz/>. Nejedná se o finanční prostředky EU.

⁴⁶ Zdroj: <http://www.mpo.cz/dokument149126.html>.

⁴⁷ Zdroj: http://www.swiss-contribution.cz/assets/cs/media/SWISS_Prezentace_2015-06-02_CS-Konference-Inostart.pdf.

Dosavadní výsledky

V rámci programu Inostart bylo začínajícím podnikatelům poskytnuto v roce 2014 13 záruk v celkovém objemu 43 mil. Kč.⁴⁸

2.3 Národní veřejné zdroje

2.3.1 Program zvýhodněných regionálních úvěrů pro malé podnikatele a obce v Jihočeském kraji

Stručná charakteristika programu

Cílem Programu zvýhodněných regionálních úvěrů pro malé podnikatele a obce v Jihočeském kraji⁴⁹ je pomocí podpory ve formě zvýhodněných úvěrů umožnit realizaci podnikatelských projektů drobných a malých podnikatelů (do 50 zaměstnanců) v Jihočeském kraji. Vyhlášovatelem programu je Jihočeský kraj a poskytovatelem podpory ČMZRБ, která je zároveň kontaktním místem pro příjem žádostí.

Podmínky poskytnutí podpory

Program je určený pro malé podnikatele (do 50 zaměstnanců) provozující podnikání v Jihočeském kraji. Program také definuje podporované ekonomické činnosti dle klasifikace CZ-NACE. Podporu poskytuje ČMZRБ, a to až do výše 1 mil. Kč s pevnou úrokovou sazbou 4 % p. a. a s dobou splatnosti až 5 let.⁵⁰

Dosavadní výsledky

ČMZRБ poskytla v roce 2014 v rámci tohoto programu celkem 14 úvěrů ve výši 13 mil. Kč.⁵¹

Stručný přehled uvedených jednotlivých nástrojů a jejich výhody a nevýhody znázorňuje tabulka č. 2.

---

⁴⁸ Viz Výroční zpráva ČMZRБ za rok 2014, str. 20, dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/obance/vyrocnizpravy/CMZRB_komplet_2014_01_04_2015.pdf#page=4&zoom=auto,-82,766.

⁴⁹ Celé znění programu viz [http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=105843&par\[view\]=0](http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=105843&par[view]=0).

⁵⁰ V rámci programu jsou poskytovány i jiné úvěry s odlišnou úrokovou sazbou a dobou splatnosti, ty však nejsou určeny pro malé podnikatele, ale pouze pro obce. Viz [http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=105843&par\[view\]=0](http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=105843&par[view]=0).

⁵¹ Viz Výroční zpráva ČMZRБ za rok 2014, str. 21, dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/obance/vyrocnizpravy/CMZRB_komplet_2014_01_04_2015.pdf#page=4&zoom=auto,-82,766.

2. Veřejné zdroje mikrofinancování

Tabulka č. 2 **Veřejné zdroje financování - přehled**

typ programu	výhody	nevýhody
Profi úvěr Start Komerční banky (v rámci programu COSME a EaSI)	<ul style="list-style-type: none"> • Záruky i na úvěry v řádu desítitisíců korun. • Speciálně pro znevýhodněné osoby. • Snadná administrativa žádosti o úvěr. 	Zatím nejsou známy.
ZÁRUKA 2015-2023 (v rámci programu COSME)	<ul style="list-style-type: none"> • Program poskytuje záruky i na relativně malé finanční sumy (v řádech desítek tisíc korun). • Program je dostupný pro širokou cílovou skupinu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Program díky své podstatě (rychlá reakce na potřeby malých a středních podnikatelů) nemá stabilně stanovené podmínky poskytování záruk, včetně harmonogramu výzev. Začínající podnikatel buď musí čekat na vypsání výzvy, nebo hledat zdroje jinde.
InnovFin SME Guarantee (v rámci H2020)	<ul style="list-style-type: none"> • Umožňuje získat poměrně rozsáhlé půjčky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Určeno pro podniky, které se zabývají výzkumem, rozvojem nebo inovacemi. • Složitá administrativa. • Minimální výše záruky není stanovena, ale z kontextu programu je zřejmé, že se jedná o sumy v řádech statisíců eur.
Inostart - program záruk za úvěry začínajícím podnikatelům	<ul style="list-style-type: none"> • Program poskytuje zdarma poradenskou činnost při sepsání žádosti (podnikatelský plán, žádost o úvěr atp.), jakož i při realizaci projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omezeno na určitá odvětví. • Klade důraz na inovativnost projektů, a to zejména v oblasti inovativních výrobků, zlepšování procesů atd. • Záruky jsou poskytovány k úvěru ve výši min. 500 000 Kč, pro řadu mikropodnikatelů se jedná o zbytečně vysokou sumu.
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	<ul style="list-style-type: none"> • Zaměřen převážně na MSP. • Převažují zcela dotační forma podpory.* 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaměřen na MSP, ale zcela převládá dotační forma podpory.* • Využití finančních nástrojů je plánováno jen u některých prioritních os a podprogramů.
Program zvýhodněných regionálních úvěrů pro malé podnikatele a obce v Jihočeském kraji	<ul style="list-style-type: none"> • Úvěr poskytuje ČMZRB, jedná se tedy přímo o úvěr, nikoliv pouze o záruku. • Výhodný úrok. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omezeno na MSP se sídlem v Jihočeském kraji. • Omezeno pouze na určitá odvětví.

* Dotační forma podpory je uvedena v obou sloupcích - pro MSP je dotační forma podpory samozřejmě výhodnější než finanční nástroje, nicméně vzhledem k zaměření práce znamená dotační forma podpory spíše nevýhodu, protože finanční nástroje logicky nemohou dotačním formám podpory konkurovat.

3. Soukromé zdroje mikrofinancování

Financovat podnikání ze soukromých zdrojů je možné prostřednictvím bankovních (banky a družstevní záložny) a nebankovních subjektů (poskytovatelé spotřebitelských úvěrů a tzv. alterantivního financování). Mezi bankovní subjekty patřilo k 30. 9. 2015 47 bank a 11 družstevních záložen evidovaných u České národní banky (ČNB).⁵² Nebankovní subjektů působí na českém trhu nepoměrně více, podle řady odhadů převyšuje jejich počet 50 000 (viz níže). Velmi malá část z nich je v evidenci ČNB - pouze ty, jež kromě úvěrů poskytují i jiné služby, které podléhají regulaci ČNB (např. provozování platebního styku, poskytování pojištění, investiční zprostředkování a jiné služby). Mezi sledované subjekty financující podnikání ze soukromých zdrojů se dají zařadit i leasingové společnosti (přehled viz příloha, tabulka č. 3). Kromě těchto tradičních zdrojů financování existují i alternativní (nové) zdroje financování: peer to peer půjčky a crowdfunding.

3.1 Bankovní instituce

V rámci zjištění aktuálních možností získání úvěru pro začínajícího podnikatele bylo provedeno šest simulovaných žádostí o úvěr s úvěrovými specialisty tří velkých bank (Československá obchodní banka, Česká spořitelna, Raiffeisenbank), dvou malých bank (Fio banka a Moravský Peněžní Ústav - spořitelní družstvo) a jedné nebankovní instituce (Home Credit). Fingovaný zájemce o úvěr měl za úkol sjednat si schůzku s úvěrovým specialistou finanční instituce a jeho prostřednictvím získat co nejpodrobnější údaje o podmínkách pro přidělení úvěru ve výši cca 130 000 Kč s následujícím zadáním: *„Jsem osoba samostatně výdělečně činná a chci se zabývat výukou jazyků a založit si malou jazykovou školu. Nemám vstupní finanční prostředky na uhrazení počátečních nákladů spojených se začátkem podnikání a současně nemohu doložit aktuální příjem a ani ručit nemovitým majetkem. Výuka bude probíhat v rozsahu několika kurzů denně v odpoledních hodinách. Za tímto účelem bude potřeba pronajmout nebytové prostory se sociálním zařízením, vybavit je a provést nábor studentů a rovněž zaplatit lektora respektive sama sebe. Pronájem místnosti včetně nákladů na služby byl odhadnut na 20 000 Kč měsíčně (nájem nutno zaplatit na 3 měsíce dopředu, tedy cca 60 000 Kč), vybavení pro třídu čítající max. 10 studentů představuje cca 60 000 Kč, nábor a pomůcky 10 000 Kč.“*

Podle předpokladu se ukázalo, že prioritou pro banky jsou záruky a podnikatelský záměr je při prvním jednání o možnostech úvěru až druhořadý, a dokonce nezajímavý. Nebylo proto potřeba připravit detailnější podnikatelský plán zahrnující jak výnosy z podnikatelské činnosti, tak rozpis splácení vypůjčených finančních prostředků a žadatelé na první kontakt stačilo představit pouze výše uvedené hrubé obrysy podnikatelského záměru. Podmínky pro získání úvěru byly monitorovány na základě zmíněných simulovaných žádostí a dále za pomoci doplňujících informací jak z webových stránek finančních institucí, tak z webových stránek zabývajících se financemi. Výsledkem těchto aktivit je následující přehled o možnostech získání úvěru u různého typu institucí.

Nejschůdnější a mnohdy jedinou variantou, jak získat úvěr na začátek podnikání u těchto bank, je přečerpání aktuálního zůstatku na běžném účtu až do výše

⁵² Přehled viz příloha, tabulka č. 2.

sjednaného úvěrového rámce, tzv. kontokorent. Kontokorentní úvěry jsou však pro svou vysokou úrokovost určeny především k rychlému vyřešení náhle vzniklých finančních problémů, nejsou vhodné k financování podnikání. Nabídka jednotlivých bank se příliš neliší, žádný z produktů však není primárně určen pro začínající či již aktivní podnikatele. Bez prokázání pravidelných příjmů ze zaměstnání či podnikání nemůže zájemce získat částku vyšší než 5 000 Kč, výjimkou je Česká spořitelna a ČSOB, které v rámci tzv. startovacího kontokorentu půjčí zájemci víceméně bez jakýchkoli záruk 20 000 Kč.

Na druhou stranu zájem bank o nové klienty roste a je možné, že situace se začne měnit.⁵³ Banky a finanční instituce začaly v roce 2015 snižovat vlivem sílící konkurence malých bank úroky u spotřebitelských půjček. Současně s rostoucí ekonomikou a snižující se nezaměstnaností pokleslo riziko nesplacených úvěrů. Dalším faktorem ovlivňujícím cenu úvěrů je snaha zvýšit, či alespoň udržet ziskovost bank, na kterou byli jejich vlastníci v posledních letech zvyklí. Tento trend zaznamenaly i statistiky ČNB, podle kterých průměrná úroková sazba u spotřebitelských úvěrů od počátku roku 2015 do září klesla o 2,19 % na 11,82 % ročně.⁵⁴ Cena spotřebitelských úvěrů se tak snížila na úroveň roku 2007. Zlevňování spotřebitelských úvěrů není ale pro všechny zájemce stejné. Lepší úrok mohou získat ti, u kterých má banka větší jistotu, že budou úvěr splácet. Rozptyl úroků, které klienti dostávají, je velký - od 7,9 % do 19,9 % ročně. Banky a finanční instituce navíc zvýhodňují půjčky, ze kterých jim jdou úroky delší dobu.⁵⁵ Jak vyplývá ze statistiky ČNB, průměrné sazby úvěrů splatných do jednoho roku jsou zhruba o jeden procentní bod dražší než u půjček na čtyři roky.

Fio banka, a. s.

Pro půjčky do výše 1,5 mil. Kč nabízí Fio banka kontokorentní úvěr, který je možno sjednat jak k osobnímu, tak i podnikatelskému účtu. Půjčka je bezúčelová, úrok se platí pouze z vypůjčené částky. Rozsah půjčky je od 5 000 do 1 500 000 Kč. Podmínkou pro získání kontokorentu je Fio osobní nebo podnikatelský účet, na který je pravidelně zasílán příjem (např. tržby, výplata, důchod apod.). V případě otevření nového clientského účtu je nutno doložit vyšší příjmů ze zaměstnání (potvrzení od zaměstnavatele alespoň za uplynulé 3 měsíce) nebo podnikání (daňové přiznání za poslední ukončené zdaňovací období). Maximální individuální výše kontokorentu se dále propočítává s ohledem na výši příjmů. Kontokorent je nabízen v rámci tří tarifů, z nichž každý odpovídá jinému účelu a délce čerpání kontokorentu. Pro podnikatelské záměry s čerpáním po delší dobu je nejvhodnější tarif 1. Úroková sazba pro tento tarif činí 8,30 %, poplatek za přistavení/obnovu je 4,00 % (minimálně 100 Kč). Doba trvání úvěru je 1 rok, a to ode dne poskytnutí úvěrového rámce uvedeného ve smlouvě, s možností obnovy doby poskytnutí úvěrového rámce na následující rok.

---

⁵³ Jak konstatuje LUKÉŠ, JAKL a ZOUHAR (2014), str. 77 „klienti z řad MSP jsou stálým tématem velkých bank v České republice, kde se neukázal s ohledem na vývoj na finančních trzích žádný útlum. Právě naopak, větší bankovní domy chtějí pozice v oblasti financování MSP vybudovat“.

⁵⁴ http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1808&p_strid=AAADB&p_lang=CS

⁵⁵ <http://archiv.ihned.cz/c1-64825070-konkurence-pritvrzuje-a-banky-hledaji-nove-zdroje-prijmu-zlevnuji-pujcky>

Raiffeisenbank, a. s.

Kontokorent lze u Raiffeisenbank získat až do výše 200 000 Kč. Pro přidělení kontokorentu je zpravidla nutno předložit doklad o výši příjmů ze zaměstnání nebo daňové přiznání alespoň za uplynulý rok. Úrokové sazby jsou individuální, mimo akční období se pohybují od 8,90 % p. a. výše. Každá platba došla na účet snižuje částku, ze které se platí úrok. Z nečerpané částky úvěru se úrok neplatí. Raiffeisenbank dále nabízí Podnikatelské eKonto START, na které nyní probíhá akce (platí pro účty založené od 1. 7. 2015 do 31. 12. 2015). Dle oficiálních webových stránek banky je Podnikatelské eKonto START určené začínajícím podnikatelům a nově vzniklým firmám (do 24 měsíců od zahájení podnikání, tj. od zápisu v obchodním nebo živnostenském rejstříku). V rámci této akce je vedení tohoto účtu na 2 roky od založení zcela zdarma, oproti původním 99 Kč za správu účtu měsíčně. K založení konta získává klient automaticky také spořicí účet kvůli oddělení osobních a firemních financí. Po třech měsících vedení účtu je možno získat podnikatelský úvěr, tedy tzv. předschválenou nabídku, a to bez nutnosti dokládat daňové přiznání. Tento úvěr banka uděluje na základě kontroly dosavadního toku peněz na účtu. Výše úvěru se potom počítá na základě obrátu finančních prostředků na účtu.

Československá obchodní banka, a. s. (ČSOB)

ČSOB má ze všech bankovních institucí zahrnutých ve srovnání nejpřísnější podmínky. Banka nepůjčuje bez předložení daňového přiznání nebo bez toho, že příjmy za uplynulý rok přesáhly 20 000 Kč. Začínajícím podnikatelům bez pravidelného příjmu banka nabízí pouze startovací balíček kontokorentu pro běžný či studentský účet. Tento kontokorent je vhodný spíše na kratší dobu jako řešení momentální insolventnosti. K získání studentského kontokorentu v maximální výši 20 tisíc korun je nutno doložit pouze potvrzení o studiu. Kontokorent je bezúčelový. Úroková sazba kontokorentu k běžnému účtu je 18,90 % p. a., ke studentskému účtu činí 17,90 % p. a. Kontokorent je bez možnosti navýšení půjčené částky - to lze získat pouze pomocí doložení příjmů/daňového přiznání alespoň za uplynulý rok. Pro dodržení požadavků kontokorentu je nutno u kontokorentu pro běžný účet alespoň 1 x za šest měsíců splatit celou částku, která na účtu musí zůstat alespoň 24 hodin. V případě kontokorentu pro studentský úrok stačí celou částku splatit pouze 1 x za rok a opět ponechat na účtu alespoň na 24 hodin. Úrok se platí pouze za čerpanou částku. Limit kontokorentního úvěru pro podnikatele je také do 20 000 Kč.

Česká spořitelna, a. s. (ČS)

Pokud zájemce o úvěr nemá možnost ručení (např. dostatečný příjem, nemovitost) nabízí Česká spořitelna okamžitě po založení účtu Podnikatelské konto Klasik/Maxi úvěr 20 000 Kč, tzv. startovací kontokorent. Po půl roce, kdy je majitel účtu prokazatelně schopen splácet (alespoň jednou za čtvrtletí musí být částka na kontě rovna 150 % sjednaného kontokorentu, jinak dojde ke snížení kontokorentu), je možno zvýšit půjčenou částku o 30 000 Kč, tedy na 50 000 Kč. Po uplynutí jednoho roku je Česká spořitelna schopna půjčit až částku 700 000 Kč. Za tyto vyšší částky už se však majitel účtu musí zaručit nemovitostí či předložit daňové přiznání za uplynulý rok. Bonitu klienta posuzuje banka podle peněžního toku na účtu. Banka si musí být jistá, že je majitel účtu schopen splácet, na základě výsledků pozorování se rozhoduje, kolik půjčí či zda kontokorent navýší. Úroková sazba kontokorentu je pohyblivá a individuální, vyhláší se na pobočce a je udělována individuálně. Momentálně činí 21 % p. a. Úroky se úpočítají pouze z čerpané částky. Splatnost kontokorentu je 12

měsíců s možností automatického prodloužení. Částka se půjčuje bezúčelně, není tedy nutno bance sdělovat, k jakému účelu bude kapitál použit.

Družstevní záložny

Dle ČNB existuje v ČR 11 družstevních záložen (ČNB, 2015). Družstevní záložny mohou sloužit jako poskytovatelé úvěrů. Základní podmínkou pro využívání jejich služeb je členství v družstvu. Spořitelní a úvěrová družstva mnohdy nabízejí úvěry levnější a snáze dostupnější než u běžných komerčních bank, ale vzhledem k jejich výši požadují vždy jejich zajištění například nemovitostí. Oproti bankovním domům převažují v případě družstevních záložen jednoznačně úvěry podnikatelům a firmám. Pro většinu družstevních záložen platí, že se úvěrové částky pohybují v řádech milionů korun. Na menší půjčky nemají na základě telefonických dotazů družstevní záložny zpravidla administrativní kapacity. Spotřebitelský úvěr tedy není jejich běžným produktem. Například Moravský Peněžní Ústav - spořitelní družstvo nenabízí úvěry menší než 5 mil. Kč.

3.2 Nebankovní instituce

Na českém trhu aktuálně působí více než 50 000⁵⁶ (některé zdroje udávají až 57 tisíc⁵⁷) nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Poskytování spotřebitelských úvěrů je aktuálně podmíněno živnostenským oprávněním (vázaná živnost⁵⁸). Jinak tito podnikatelé nepodléhají další zvláštní evidenci, pouze případným kontrolám České obchodní inspekce, stejně jako jakýkoli jiný podnikatel. Malá část poskytovatelů vzhledem ke svým dalším aktivitám podléhá regulaci ČNB. Jedná se o 84 subjektů (bank, družstevních záložen a platebních institucí). Ministerstvo financí chce do budoucna výrazně ztížit podmínky pro poskytovatele a zprostředkovatele úvěrů. V návrhu zákona, který odeslalo do připomínkového řízení, počítá s tím, že dohled nad trhem roku 2016 převezme ČNB, která doposud tyto subjekty neregistruje a ani nereguluje.⁵⁹ Podle navrhované úpravy by ČNB měla těmto provozovatelům přidělovat licenci, spravovat jejich registr a současně by licencovaný poskytovatel musel složit základní kapitál ve výši cca 20 mil. Kč. Vzhledem k přísnějším podmínkám se očekává, že dojde k výraznému poklesu počtu poskytovatelů na několik desítek nebo stovek.⁶⁰ Uvedené změny by měly být zavedeny do praxe novelou zákona 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a zákonů souvisejících, zejména živnostenského zákona, zákona

---

⁵⁶ <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/298304-poskytovatelu-pujcek-ma-zbyt-zlomek-pod-kontrolou-je-bude-mit-cnb> nebo <http://archiv.ihned.cz/c1-64602270-zmizi-desitky-tisic-firem-jez-nabizeji-uvery-spotrebitelum-drivejsi-splaceni-hypoteky-bude-bez-sankce>

⁵⁷ <http://archiv.ihned.cz/c1-64922800-licence-proseji-trh-pujcek>

⁵⁸ Podle přílohy č. 2 zákona 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání je název živnosti Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru. Požadovaná odborná způsobilost je: a) střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo b) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována nebo c) 3 roky praxe v oboru.

⁵⁹ ČNB vykonává dohled nad úvěrovými institucemi, tj. reguluje banky, spořitelní a úvěrní družstva (družstevní záložny) včetně dodržování povinností při poskytování spotřebitelských úvěrů uvedenými institucemi viz paragrafy číslo 44 a 44a zákona 6/1993 Sb., o České národní bance.

⁶⁰ <http://archiv.ihned.cz/c1-64922800-licence-proseji-trh-pujcek>

o ČNB, zákona o České obchodní inspekci a zákona o bankách.⁶¹ Zákon byl schválen v prosinci 2015 vládou.

Home Credit, a. s.

V rámci zjištění aktuálních možností získání úvěru pro začínajícího podnikatele byla předložena simulovaná žádost (viz výše) i společnosti Home Credit jakožto jedinému nebankovnímu subjektu. Home Credit půjčuje pouze fyzickým osobám; v případě, že o úvěr žádá právnická osoba, firma, je úvěr poskytnut statutárnímu zástupci firmy jako fyzické osobě. Podmínkou pro poskytnutí úvěru je minimálně šestiměsíční nepřerušovaná existence firmy. Home Credit půjčuje až do výše 180 000 Kč, minimální výše půjčky činí 10 000 Kč. Podmínkou přidělení úvěru fyzické osobě je pracovní poměr v trvání 3 a více měsíců u současného zaměstnavatele a minimální čistý měsíční plat 6 000 Kč, popřípadě příjmy z podnikání, mateřské dovolené či důchodu (invalidního nebo starobního) ve stejné výši. Příjmy z brigád a tzv. dohod o mimopracovním poměru se nezohledňují. Výše úvěru prochází schvalovacím řízením, kde se sleduje klientova bonita a také to, zda již byl v minulosti zákazníkem Home Creditu a jaká byla jeho platební morálka. V případě úvěru nad 110 000 Kč je podmínkou již existující bankovní účet na jméno žadatele o úvěr. Úroková sazba se v případě částky 150 000 Kč pohybuje od 16,13 % p. a. při splatnosti 4 roky.

3.3 Alternativní možnosti financování - peer to peer půjčky a crowdfunding

Peer to peer (P2P) půjčky

Poměrně novým a v České republice stále se rozmáhajícím trendem jsou tzv. peer to peer půjčky (P2P). Půjčování probíhá přes peer to peer platformy, které umožňují půjčit si přes internet přímo od investorů bez účasti bank či nebankovních institucí. Například platforma Zonky⁶² (100 % vlastněná fondem PPF) poskytuje úvěr maximálně do výše 600 000 Kč a nejlepší úrok činí 5,99 %. Hodnocení rizikovosti zájemce o půjčku přebírají investoři, kteří v aukci nabízejí úrokovou sazbu, za kterou jsou v závislosti na svém hodnocení rizikovosti projektu ochotni peníze půjčit. Některé z platform P2P hodnotí rizikovost žadatele o půjčku klasickým způsobem a úrokovou sazbu stanovují arbitrálně, např. právě Zonky. Zmíněná platforma má na rozdíl od ostatních poskytovatelů P2P půjček lepší informace, neboť může využít, díky svému majiteli, služeb Home Creditu, který má přístup do nebankovního rejstříku dlužníků. Zonky rovněž využívá scoringový model Home Creditu, díky němuž dosahuje nižší úrovně defaultů, než je v bankách u spotřebitelských úvěrů běžné (8 %, Forbes, červenec 2015). Zisk provozovatelů platform plyne z poplatků od obou stran, jak od investora (1 % v případě Zonky), tak i od dlužníka (Zonky 2 %), v řádech procent z půjčené částky.

Nahrazení finančních institucí internetovou aukcí umožňuje přímé půjčování mezi lidmi. Vynechání finanční instituce jako prostředníka nabízí výhodnější finanční podmínky pro obě strany. V porovnání s bankami mají platformy mnohem nižší náklady na provoz, díky čemuž mohou věřitelům nabídnout vyšší výnos, než je na trhu běžné,

---

⁶¹ <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelsky-uver/distribuce-uveru-pro-spotrebitele/zahajeni-mezirezortniho-pripominkoveho-r-21716>

⁶² viz <http://www.zonky.cz>

a dlužníkům zase nižší úrok, než by dostali v bance. Tyto platformy nabízejí možnosti úvěrů jak pro firmy, tak i pro jednotlivce. Jedná se zde vlastně o služby takzvané sdílené ekonomiky. Úvěr obvykle neposkytuje jediná osoba, ale zpravidla se na něm podílí menšími částkami více lidí, tedy investorů. Díky tomuto systému dochází ke snižování rizika případného neúspěchu celé investice. Výhoda P2P půjček spočívá v tom, že na ně navíc dosáhnou i ti, pro které mohou být tradiční cesty k získání úvěru obtížné. Jedná se zde například o malé či nově vzniklé firmy, které nemají historii či nemohou prokázat příslušný roční obrat.

Žadatel o půjčku se na platformě zaregistruje a v on-line formuláři vyplní částku, kterou si chce půjčit, na co ji chce použít a za jakou dobu ji hodlá splatit. Půjčku je možné uplatnit na podnikatelskou činnost, služby refinancování jiných úvěrů či například na zařízení bytu. Účel půjčky je jedním z důležitých ukazatelů pro investory. Zájemce o půjčku často také uvádí svou představu o úrokové sazbě, většinou ji ale stanoví platforma na základě hodnocení jeho bonity. V prvním případě má investor možnost nabídnout po zvážení všech okolností vlastní sazbu, která koresponduje, respektive nekoresponduje s požadavky žadatele. Takto na základě jakési aukce je možné získat velmi výhodný úrok. Co se rizikovosti půjček týče, používají P2P platformy obdobné nástroje a postupy pro ohodnocení každé žádosti o půjčku, jako je tomu u bank. Žadatelé, kteří nevyhovují zadaným kritériím, úvěr nedostanou. Každá půjčka obdrží na základě svých parametrů úvěrové hodnocení, tedy tzv. rating. Čím vyšší rating, tím nižší úrokové sazby žadatelé o půjčku platí. Rating zohledňuje věk, zdroj příjmů, výši příjmů, výši finančních závazků, platební morálku, složení domácnosti, majetek a výši poptávaného úvěru. Investoři si poté sami vyberou jakým dlužníkům a v jaké výši úvěr nabídnou.

Každá platforma se liší dokumenty požadovanými po eventuálním dlužníkovi. Sjednat lze půjčku, kde se dlužník prokáže pouze výpisy z bankovního a nebankovního registru nebo naopak existují platformy, kde je nutné doložit příjem žadatele. V některých případech si lze půjčit i bez doložení příjmů a výpisů z registrů, platí však, že čím méně záruk je zájemce o půjčku schopný předložit, tím nižší bude maximální úvěrová částka a naopak vyšší bude úroková sazba. Většina platform nabízí také možnost ručení za půjčku další nezávislou osobou nebo osobami, které budou splácet půjčku v případě, že ji nebude splácet dlužník. Pro tyto ručitele platí však stejné požadavky na poskytnuté doklady jako pro žadatele o půjčku.

Nesporným plusem popsaného zdroje financování je transparentnost celého procesu a také přehlednost a srozumitelnost většiny P2P platform. Jelikož vyřízení půjčky a celá další administrativa probíhá přes internet, je zcela nezbytné, aby veškeré údaje a informace o úvěrech byly kompletní.

Peer to peer platformy jsou registrovány u ČNB jako poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu,⁶³ některé z nich jsou registrovány také v zahraničí. P2P platformy poskytující úvěry především fyzickým osobám, některé z nich (poslední dvě v tabulce) se zaměřují pouze na poskytování úvěrů firmám a podnikům s alespoň dvou či tříletou historií.

---

⁶³ K 3. 12. 2015 eviduje ČNB 116 těchto subjektů viz: https://apl.cnb.cz/aplierrsdad/JERRS.WEB33.SUBJECTS_COUNTS_DETAIL?p_lang=cz&p_DATUM=03.12.2015&p_ses_idx=184

Tabulka č. 3 **Seznam P2P platforem**

zřizovatel platformy	web	poznámka
Bankerat, a. s.	https://www.bankerat.cz/	
Benefi, a. s.	https://www.benefi.cz/	
Business Credit, s. r. o.	https://www.finx.cz/	
CreativeDock, s. r. o.	http://kreditniklub.cz/form.html	stránka je zatím v testovací fázi
Different Money, s. r. o.	https://zonky.cz/	
Fingood, s. r. o.	https://www.fingood.cz/	
HM Capital Partners, s. r. o.	http://www.prestito.cz/	
LOANIS INVESTMENT, a. s.	https://loanis.cz/	
P2P Invest, s. r. o.	https://www.intereson.cz/	
RateCash, s. r. o.	https://www.ratecash.cz/	
P2P Finance CZ, s. r. o.	https://www.pujcmefirme.cz/	
SymCredit, s. r. o.	https://www.symcredit.com/	

Zdroj: články v tisku, např. *Zonky versus banky. Forbes, červenec 2015, jiné zdroje.*

Crowdfunding⁶⁴

Crowdfunding má v České republice čtyřletou tradici. Je to způsob financování, při kterém velký počet jednotlivců přispívá menším obnosem k cílové částce. Crowdfunding je vhodný především k financování nejrůznějších projektů. Nejběžnější český model crowdfundingu vychází z americké verze Kickstarter,⁶⁵ který je vůbec největší crowdfundingovou platformou na světě. Jedná se o odměnový model platformy. V rámci tohoto modelu nedostává investor na oplátku za svůj finanční příspěvek žádné peněžité plnění, ale odměnu ve formě poděkování, slevy, služby či produktu, která/ý se skrze platformu financuje. Výhoda pro vlastníka projektu spočívá především v tom, že nemusí vracet jemu poskytnuté finanční prostředky, ale pouze předá (s investory dohodnutou) nepeněžitou odměnu.

Přihlašování projektů probíhá vyplněním internetového formuláře a sepsáním krátké prezentující kampaně, jejíž součástí bývá často profilové video, které projekt blíže specifikuje a snaží se potenciální investory přesvědčit. Nelze přidávat projekty, jejichž cílem je osobní spotřeba. Cenu a trvání prezentace si vybere každý autor projektu sám. Minimální a maximální délku projektu si stanoví každá platforma sama. Svůj projekt může přihlásit každý, kdo je vlastníkem bankovního účtu a zároveň je starší 18 let. V případě, že se po vypršení doby trvání prezentace nepodařilo shromáždit celou částku, jsou jednotlivé příspěvky odeslány zpět investorům, ukrácené o bankovní poplatky, které činí podle typu platby několik procent z částky.

V případě úspěšného financování projektu odešle platforma do několika dnů prostředky na účet vlastníka projektu. Z celé sumy strhne předem domluvený poplatek za administrativu. Projekt končí, když skončí zvolená délka projektu, může se tedy stát, že se vybere vyšší suma, než byla cena projektu. I v tomto případě je tato částka zaslána majiteli projektu na účet. Po obdržení sumy je vlastník projektu povinován naplnit projekt a rozeslat odměny investorům. Na plnění ze strany autorů projektů však většina platforem již nedohlíží, spoléhají se vesměs na poctivost zakladatelů projektů; v tomto směru žádná z platforem ještě nezaznamenala žádný problém.

⁶⁴ Přestože se nejedná o klasický úvěr či záruku, uvádíme zde tuto službu také, neboť žadatel musí investorovi poskytnout určité zpětné plnění (i když nikoliv finanční). Nejedná se tedy o nevratnou dotaci.

⁶⁵ viz <http://www.kickstarter.com>

3. Soukromé zdroje mikrofinancování

Tabulka č. 4 **Odměnový model crowdfundingu**

zřizovatel platformy	web	poznámka
Hithit, s.r.o.	https://www.hithit.com/cs/home	Projekt částečně zaštitěn Nadací Vodafone.
Army of Darkness, s.r.o.	https://www.startovac.cz/	
Nakopni.Mě, s.r.o.	http://www.nakopni.me/	
Kreativcisobě, s.r.o.	http://www.kreativcisobe.cz/	Přihlašování projektů bude opětovaně spuštěno.
Raiffeisenbank, a.s.	https://www.odstartovano.cz/	Projekt již nebude nadále fungovat.
Plzeň 2015 o.p.s.	http://www.everfund.cz/	
SUPRAPHON, a.s., 2 media.cz, s.r.o., Happening, s.r.o.	http://www.katalyzator.cz/	
ScoreSoft Corporation, s.r.o.	https://www.visionpartners.cz/	

Tabulka č. 5 **Podílový model crowdfundingu** (investor získává přímý obchodní podíl ve firmě, tato aktivita je regulována ČNB)

zřizovatel platformy	web	poznámka
ROCKAWAY CAPITAL, SE ROKLEN FIN, a.s.	http://fundlift.cz/	Platforma bude brzy spuštěna.

4. Cílové skupiny

Typologie začínajících podnikatelů je různá, stejně jako odvětví, ve kterém chtějí podnikat, produkt či služba, kterou nabízejí, její inovativnost, konkurence v okolí, osobnostní charakteristiky podnikatele, jeho vzdělání, motivace atd. Každý začínající podnikatel má tedy jinou potřebu financování a samozřejmě i jiné možnosti pomoci. Stručně řečeno, malý podnik s vysoce inovativním podnikatelským záměrem ve farmaceutickém průmyslu bude mít daleko větší možnosti získání finančních prostředků na „rozjezd“ projektu než např. nezaměstnaná matka dvou dětí, která chce řešit svou nepříznivou životní situaci otevřením pátého kadeřnického salonu ve městě. Tato kapitola tedy popisuje cílové skupiny, které mají společné určité charakteristiky. Tyto cílové skupiny mají o mikrofinancování zájem, ale jejich převažující charakteristika je také jejich největším handicapem, pokud se týče přístupu k mikrofinancování.

4.1 Uchazeči o zaměstnání, kteří svou nepříznivou situaci řeší zahájením vlastního podnikání

Specifickou skupinou, která má zájem o mikrofinancování, jsou uchazeči o zaměstnání, kteří svou nepříznivou situaci řeší zahájením vlastního podnikání (tzv. inkluzivní podnikání⁶⁶). Často se jedná o osoby, které jsou na trhu práce znevýhodněné vzhledem ke svému věku (absolventi, lidé starší 50 let), zdravotnímu stavu, příslušnosti k etnické menšině, péči o malé děti atd. **Samostatná výdělečná činnost tak pro mnoho nezaměstnaných lidí se znevýhodněním představuje možnost, jak vyřešit svou nepříznivou životní situaci.** Samostatná výdělečná činnost (tedy vlastní podnikání) se stává jedním z nástrojů, jak snižovat míru nezaměstnanosti, a to zejména mezi lidmi, kteří jsou na trhu práce nějak znevýhodněni. Právě pro tuto skupinu jsou však mikropůjčky a mikrozáruky nejméně dostupné. Podle PwC (2012)⁶⁷ mají nejobtížnější přístup k bankovním i mimobankovním produktům zejména dvě skupiny potenciálních žadatelů:

- drobní živnostníci, zemědělci a řemeslníci (OSVČ), kteří potřebují vybavení pro rozšíření svého podnikání a zaměstnávání dalších osob,
- osoby s ekonomickým a sociálním vyloučením pro účely zahájení činnosti jako OSVČ.

Samostatná výdělečná činnost nezaměstnaných je v posledním desetiletí podporována veřejnými politikami Evropské unie jako jedna z možností, jak snižovat míru nezaměstnanosti, a to zejména těch osob, které na trhu práce obtížně shánějí pracovní uplatnění. V České republice podporují sebezaměstnávání nezaměstnaných aktivní politika zaměstnanosti formou dotací (příspěvky na zřízení společensky účelného pracovního místa za účelem zahájení samostatné výdělečné činnosti, překlenovací příspěvek),⁶⁸ jakož i operační programy podpořené z Evropského sociálního fondu (v minulém programovacím období Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost,

⁶⁶ Inkluzivním podnikáním se zabývá tým IREAS centrum (2014) ve studii *Evaluace sociálního a inkluzivního podnikání v OP LZZ*. Ačkoliv rozbor se týká podpory inkluzivního podnikání pouze v rámci OP LZZ, lze zde nalézt zajímavé informace o cílové skupině a typech podporovaných aktivit.

⁶⁷ str. 19

⁶⁸ viz zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů

4. Cílové skupiny

---

v současném programovacím období Operační program Zaměstnanost).⁶⁹ Nicméně tato podpora je hodnocena jako nedostatečná (IREAS centrum, 2014).

Osoby znevýhodněné na trhu práce, které chtějí svou situaci řešit zahájením vlastního podnikání a jejichž podnikání lze charakterizovat následovně:

- a) **Jedná se o osoby, které jsou znevýhodněné na trhu práce a je zřejmé, že minimálně u některých z nich je ten handicap, který konkrétního jednotlivce vylučuje z trhu práce, i handicapem při zahájení vlastního podnikání** - jedná se zejména o nízkokvalifikované osoby. Samostatné podnikání není u těchto osob vyloučeno, ale je třeba zdůraznit, že pro zahájení a zejména udržení úspěšného podnikání většina těchto osob potřebuje dlouhodobou podporu a poradenství spojené s administrativou týkající se podnikání.
- b) **Podnikatelské záměry těchto osob zpravidla nejsou nikterak inovativní**, jedná se zejména o podnikání v oblasti řemesel a služeb typu kadeřnictví, kosmetika atp. Většina evropských programů mikrofinancování však klade zásadní důraz na inovativnost podnikatelského záměru a pro tuto cílovou skupinu jsou tedy nedostupné.
- c) **Osoby znevýhodněné na trhu práce sice mohou při zahájení vlastního podnikání využít dotace nabízené úřady práce**, ale tato finanční podpora je směřována pouze do počáteční fáze podnikání. Jejím cílem je, zjednodušeně řečeno, aby osoba, která chce zahájit vlastní podnikání, opustila evidenci nezaměstnaných. Podpora v dalších fázích podnikání, která je pro osoby znevýhodněné na trhu práce a začínající vlastní podnikání zcela zásadní, je nedostatečná (IREAS centrum, 2014).
- d) **Mnoho nezaměstnaných využívá samostatného podnikání jako určité „náhražky“ nedostatečného uplatnění na trhu práce ve formě regulérního zaměstnaneckého poměru**. Ve chvíli, kdy se situace na trhu práce zlepší, podnikání opouští a dávají opět přednost zaměstnaneckému poměru.
- e) **Vzhledem k široké podpoře veřejných politik jsou do projektů podporujících sebezaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce i osoby, pro které není zahájení vlastního podnikání vhodným řešením** - aby jedinec mohl zahájit vlastní podnikání, musí mít určité osobnostní charakteristiky, které ho k podnikání předurčují - zejména pozitivní vztah k riziku, schopnost jednat se zákazníky, flexibilně se přizpůsobit požadavkům trhu, schopnost hospodařit s vlastním časem atp. Stručně, ne každá osoba se může stát podnikatelem, což ale v těchto projektech není dostatečně zkoumáno (IREAS, 2014).

Je zřejmé, že tato cílová skupina není pro bankovní, ani nebankovní subjekty poskytující úvěry či záruky zajímavá. Jedná se o skupinu, která je vysoce riziková - podle PwC, 2012 se podíl případů platební neschopnosti objevuje v případě těchto půjček mezi 20-30 %, přičemž rizikovost je dána zejména nedostatkem zkušeností podnikatelů s finančním řízením podniků, malou kapitálovou vybaveností atp. Dalším faktorem je pro banky administrativní náročnost těchto půjček - přestože se jedná o úvěry malého rozsahu, administrativa spojená s jejich schválením a poskytováním je stejná jako u půjček ve větších objemech (PwC, 2012).

Pro tuto cílovou skupinu je sice dostupnost mikropůjček zásadní, nicméně pouze „v balíčku“ s dalšími službami - pracovní a bilanční diagnostikou (zjišťování, zda je pro konkrétní osobu sebezaměstnání vhodným řešením nepříznivé situace), podnikatel-

---

⁶⁹ Uvedené operační programy nepodporují začínající podnikatele přímo, zajišťují spíše podpůrné činnosti (vzdělávání v oblasti podnikatelských kompetencí, poradenství při zahájení podnikání atd.).

ským poradenstvím (sestavení kvalitního podnikatelského záměru, administrativní podpora spojená se zahájením podnikání...), vzděláváním v oblasti účetnictví a daní atp. Jak uvádí Lukeš, Jakl a Zouhar (2014), výsledkem by neměla být jen podpora finanční, ale hlavně kvalitní trénink zaměřený na přípravu životaschopných podnikatelských modelů a osvojení podnikatelských dovedností.

4.2 Malé a střední podniky (MSP)

Jaký potenciál pro finanční podporu, jak ze soukromých tak z veřejných prostředků, představují začínající podnikatelé, ukazuje publikace Global Entrepreneurship Monitor 2013, Podnikatelská aktivita v České republice (GEM 2013). Do nové podnikatelské aktivity⁷⁰ je podle uvedené publikace v ČR zapojeno 7,33 % dospělé populace ve věku 18-64 let. Z tisíce dospělých se tedy do podnikatelské aktivity podle této publikace pouští 73 lidí. 4,89 % dotázaných dělá konkrétní kroky a 2,67 % firmu již vede (2013). Vysoký podíl respondentů (85 %) zapojených do nové podnikatelské aktivity má nebo plánuje vytvořit v nadcházejících 5 letech nějaká pracovní místa.

Mezi nejvíce pocítované problémy podle publikace MPO 2012, se kterými se střetávají MSP, se na 5. místě umístil obtížný přístup k financím. Problematicnost jednotlivých aspektů podnikání se mění zejména vzhledem k velikosti firmy. Zatímco přístup k financím označilo za obtížný 13,8 % z celkového počtu malých a středních podniků, pak v případě drobných podniků tento aspekt obsadil první příčku v žebříčku s 24,6 %. Nedostatek finančních prostředků do začátku podnikání uvádí rovněž zmíněná publikace GEM 2013 (uvedlo 10,5 % dotázaných podnikatelů).

Tabulka č. 6 **Problémy, se kterými se střetávají MSP (četnost odpovědí v %)**

	velikostní kategorie MSP			
	drobné	malé	střední	celkem
	do 10	do 50	do 250	0-500
aspekty podnikání/počet zaměstnanců				
ostrá konkurence	13,5	18,6	21,6	18,1
dostupnost kvalifikovaných pracovníků a zkušených manažerů	15,6	19,0	19,0	18,0
nalezení zákazníků/trhu	18,5	17,1	18,2	17,9
pracovní nebo výrobní náklady	10,9	15,6	17,6	15,0
přístup k financím	24,6	12,3	12,3	13,8
regulace/kvalita podnikatelského prostředí	13,1	10,6	10,6	11,2
nedostatečná proexportní podpora	3,7	6,8	6,8	6,0

Zdroj: Návrh koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014-2020, vyhodnocení veřejné konzultace, MPO 2012

Zmíněné údaje vyplývají z ankety, která proběhla za účelem vytvoření koncepce podpory MSP pro roky 2014 až 2020. Dotazování podniků se uskutečnilo přes webové stránky portálu BusinessInfo.cz v roce 2012. Ankety se zúčastnilo 946 respondentů, z toho 28,6 % tvořili drobní (0-9 zaměstnanců), 36,7 % malí (10-49 zaměstnanců) a 29,3 % střední podnikatelé (50-249 zaměstnanců). Od roku 2007 do současnosti využilo podle údajů ankety téměř 70 % MSP pro rozvoj své firmy dotace. Dalšími

⁷⁰ Míra celkové nové podnikatelské aktivity v ČR zahrnuje obyvatele, kteří dělají kroky k zahájení podnikání a ty, kteří vedou svoji firmu mladší 42 měsíců.

nejvyužívanějšími prostředky pro získání financí byly bankovní úvěr (64 % podniků) a nákup na leasing, splátkový prodej či factoring (53,3 %). U drobných podnikatelů (do 9 zaměstnanců) se tato situace značně odlišuje a potvrzuje již známou věc, že menší podniky trpí ztíženým přístupem k finančním prostředkům.⁷¹ Z provedeného průzkumu se dá konstatovat, že zhruba třetina drobných podnikatelů musela hledat finanční zdroje jinde a nejčastějším „jiným zdrojem“ financování byly zejména vlastní zdroje, osobní půjčky, půjčky od rodinných příslušníků.

Podle uvedeného průzkumu se mezi podnikateli zdají být nejvhodnějším prostředkem podpory dotace, které označilo jako vhodnou formu podpory více než tři čtvrtiny MSP. Další průzkum AMSP ČR z roku 2012 uvádí, že o využití některého z dotačních programů uvažují častěji firmy, které čerpají, případně čerpaly, podnikatelský úvěr, než firmy, které s úvěrem zkušenosti nemají. Na podporu poskytovanou Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou nahlíží podnikatelé rozdílně, přibližně stejné procento MSP ji hodnotilo jako vhodnou, stejně tak i jako nevhodnou formu podpory. Za nejméně vhodnou formu podpory bylo cca 4/5 dotázaných podnikatelů označeno využití rizikového kapitálu. Tyto závěry jsou dány nízkým povědomím o posledně jmenované formě financování.

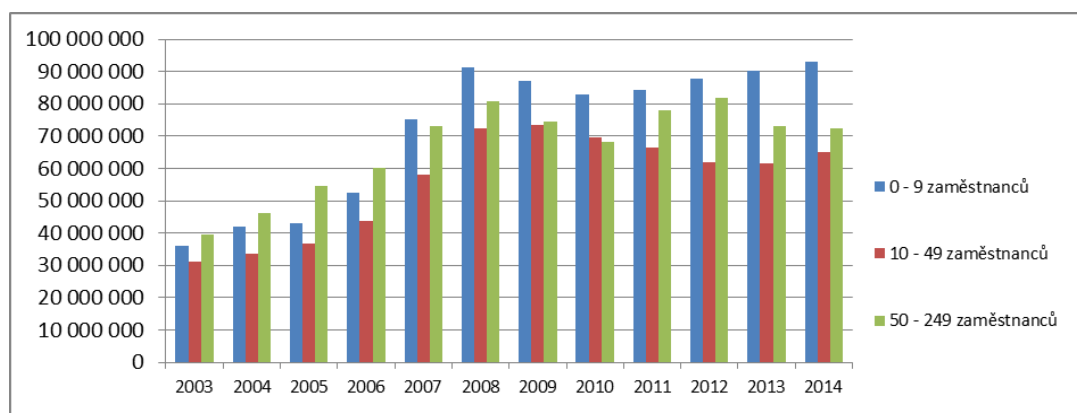
Jiný pohled na financování malých a středních podniků pomocí úvěrů poskytuje Centrální registr úvěrů vedený ČNB. Pokud se zaměříme na investiční bankovní úvěry, respektive na jejich nesplacené zůstatky ke konci sledovaných roků, můžeme v jednotlivých velikostních kategoriích podniků pozorovat rozdílný vývoj. Zatímco mikropodniky do 9 zaměstnanců vykazují spíše nárůst zůstatků od roku 2010, pak pro malé podniky od 10 do 49 zaměstnanců je po roce 2009 charakteristický spíše jejich klesající objem. Střední podniky 50-249 zaměstnanců po poklesu z let 2009 a 2010 zaznamenaly následný nárůst zůstatků, který byl v letech 2013 a 2014 vystřídán dalším poklesem. Vzhledem k tomu, že zmíněné růstové trendy mohou znamenat buď klesající schopnost podniků splácet anebo naopak vzrůstající „chuť“ k vyššímu zadlužování (v obou případech se zvyšují nesplacené zůstatky), je nutné pohled na financování MSP doplnit o údaje ukazující jejich investiční aktivity. Z dalšího grafu je vidět pokles investičních aktivit ve všech skupinách MSP v letech 2009 a 2010 a jejich mírný růst v roce 2011 (s výjimkou nejmenších podniků) a následný pokles v roce 2012. V roce 2013 byl zaznamenán již opět růst investičních aktivit ve všech velikostních skupinách podniků za předpokladu sloučení kategorií 10-19 a 20-49. U mikropodniků docházelo tedy podle těchto zdrojů v roce 2013 jak k růstu zůstatků, tak investičních aktivit financovaných s velkou pravděpodobností bankovními úvěry. Detailní pohled na vývoj úvěrů a investic v jednotlivých velikostních kategoriích MSP ukazují následující grafy.

Otázkou zůstává, jak velká je neuspokojená poptávka po úvěrech ze strany MSP a do jaké míry zahrnuje výše zmíněných 13,8 % respektive 24,6 % MSP stěžujících si na obtížný přístup k financování a zda tyto podniky jsou schopné předložit dostatečně kvalitní a tedy financovatelný podnikatelský záměr.

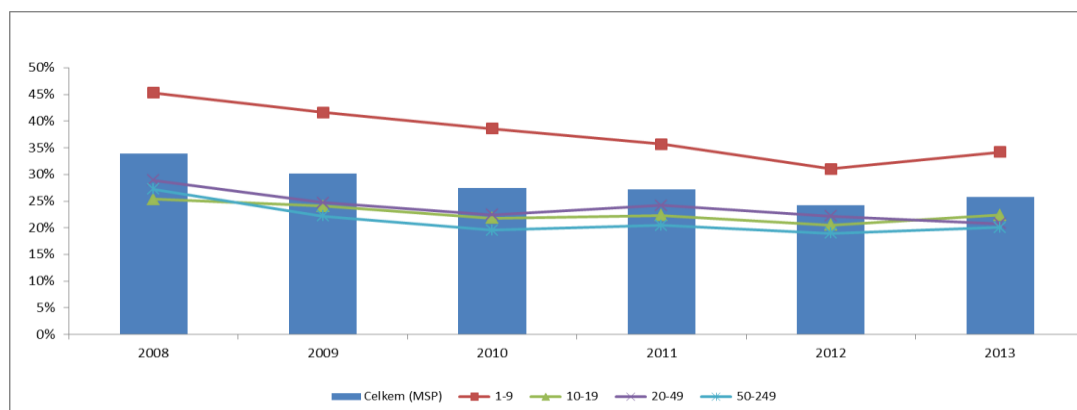
⁷¹ Například další průzkum pro AMSP ČR z roku 2012 poukazuje na rozdíly v rámci velikostních skupin podniků. Podle odpovědí podnikatelů získat úvěr od banky je snadnější pro MSP (73 % uvedlo, že je velmi snadné nebo spíše snadné). V rámci drobných podnikatelů, živnostníků je velmi snadné nebo snadné získat úvěr již jen pro 51 % podniků.

Graf č. 1 Vývoj zůstatků investičních úvěrů k 31.12. příslušného roku

Zdroj: Centrální registr úvěrů ČNB

Graf č. 2 Vývoj míry investic v % (2003-2013, velikostní skupiny podle počtu zaměstnaných osob)

Zdroj: Malé a střední firmy v ekonomice ČR v letech 2003-2010, ČSÚ březen 2013. Aktualizovaná data za 2011, 2012 a 2013; ČSÚ, 2016.

4.3 Sociální podniky

Sociální podniky jsou další cílovou skupinou, která má potenciálně zájem o mikrofinancování. Přestože v České republice dosud neexistuje jednotná definice sociálního podnikání a lze se setkat mezi různými vymezeními,⁷² obecně české pojetí sociálního podniku klade velký důraz na to, aby ekonomický a sociální cíl (podnikání a sociální mise) byly v rovnováze, resp. dobrý úmysl nestačí, sociální podnikání je stále podnikáním jako takovým, což je vnímáno jako předpoklad úspěšného podniku (IREAS centrum, 2014). Sociální podnik tak často vytváří pracovní příležitosti pro osoby znevýhodněné na trhu práce (lidé se zdravotním postižením, etnické menšiny) a případný zisk je zpravidla investován do dalšího rozvoje podniku. Z ekonomického hlediska se tedy jedná o subjekty, pro které je ekonomická činnost, současné vytváření pracovních míst, místní rozvoj atd. jedním z hlavních důvodů existence. Ve svých

⁷² viz např. Dohnalová a kol. (2009), nebo IREAS centrum (2014)

4. Cílové skupiny

---

aktivitách se tyto subjekty vyznačují vysokým stupněm autonomie - rozhodování v tomto typu organizací není založeno na výši vložených prostředků, rozhodující je demokratický styl řízení a zapojení všech aktérů (zaměstnanci, klienti, zákazníci aj.). Z hlediska charakteru ekonomické činnosti sociálních podniků se nejčastěji jedná o organizace působící v sociálních službách, službách pro domácnosti, pohostinství, maloobchodě, chemické výrobě aj.

Pro představu o financování sociálních podniků byla provedena sekundární analýza údajů zveřejněných v publikacích autorek Dohnalová, Šloufová a Legnerová vydaných v letech 2010, 2013 a 2014 a mapujících sociální podnikání v České republice. Autorky shromáždily a popsaly v uvedených letech reprezentativní soubor 56 sociálních podniků uvedených v příloze (13 podniků v roce 2010, 16 v roce 2013 a 27 podniků v roce 2014), při jejichž výběru se řídily definicí, která vznikla v rámci společného projektu Katedry studií občanské společnosti FHS UK a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. realizovaného v letech 2008 až 2010. Podle uvedeného projektu je česká sociální ekonomika tvořena soukromými na státu nezávislými subjekty, mezi které patří:

- obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a církevní právnické osoby, které vykonávají ekonomické aktivity za účelem financování svého poslání nebo pracovního uplatnění svých klientů,
- vybraná družstva, obchodní společnosti a osoby samostatně výdělečně činné,
- organizace, které sociální podniky různým způsobem podporují (nadace, finanční instituce, poradenské a vzdělávací organizace).

Z hlediska velikosti se jedná o organizace, které zaměstnávají od 4 do 570 zaměstnanců, přičemž mikrofirem (1 až 9 zaměstnanců) je v souboru 25, tj. 46 %, malých firem (10 až 49 zaměstnanců) 23, tj. 43 %, středních firem (50 až 249 zaměstnanců) 4, tj. 7 % a 2 (4 %) velké firmy s více než 250 zaměstnanci (KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí a Člověk v tísni, o.p.s.).

Pro každý, v publikacích uvedený, sociální podnik byly z hlediska jeho financování sledovány následující zdroje financování:⁷³

- veřejné zdroje tj. granty a dotace využívá jako zdroj financí 74 % sledovaných podniků,
- dary v různé výši obdrželo 59 % podniků,
- příjmy z ekonomické činnosti, které dosáhlo 96 % podniků,
- příjmy ze zahraničí obdrželo 46 % podniků,
- úvěry nebo půjčku čerpala 2 % ze sledovaných podniků.⁷⁴

Celkové příjmy organizací se pohybovaly od několika set tisíc až do více než miliardy v případě největší sledované organizace, kterou bylo KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí, zaměstnávající cca 570 zaměstnanců, se roční příjmy pohybovaly přes jednu miliardu.

---

⁷³ Vzhledem k tomu, že údaje o podnicích nebyly vždy pro jednotlivé roky kompletní, nebyly sledovány ekonomické ukazatele v jednotlivých letech a ani v meziročních změnách, nýbrž byl brán v potaz celý soubor podniků za uvedené roky 2010, 2013 a 2014.

⁷⁴ Výše úvěru nebo půjčky nebyla v uvedených publikacích bohužel sledována, registrovány byly pouze 2 % sledovaných podniků, které nějaký úvěr nebo půjčku čerpaly.

Tabulka č. 7 **Počet sociálních podniků podle zdroje financování a výše finančních prostředků v %**

	do 1,9 mil. Kč		2-9,9 mil. Kč		10 a více mil. Kč	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
veřejné zdroje	8	42,1	7	37,1	4	21,2
dary	16	84,2	3	15,8	-	-
ekonomická činnost	10	55,6	6	33,6	2	11,2
příjmy ze zahraničí	7	53,8	6	46,2	-	-

Pozn: U chybějících podniků do uvedeného počtu 56, nebyly údaje uvedené.

42 % sociálních podniků získalo grantové prostředky nebo dotaci ve výši do 1,9 mil. Kč., 37 % podniků výši 2 až 9,9 mil. a 21 % podniků získalo podporu z veřejných zdrojů 10 a více mil. Kč. V případě čtyř příjemců s nejvyšší dotací (DOMOV SUE RYDER, o.p.s., ENERGIE, o.p.s., SKP-CENTRUM, o.p.s., Duhová prádelna, s.r.o.) se jednalo o dotace nestátním a neziskovým subjektům ze státního rozpočtu, z krajských rozpočtů a z rozpočtů městských částí, včetně operačních programů. U všech zmíněných podniků je mezi zdroji financování uvedeno MPSV. Finanční prostředky z veřejných zdrojů činily v průměru 47 % z celkových zdrojů sledovaných sociálních podniků.

Dary do výše 1,9 mil. Kč získalo 84 % podniků (dar do 100 tis. Kč získalo 31 % a dar nad 100 tis. Kč až do 1 mil. 48 % podniků), 16 % sociálních podniků obdrželo dar vyšší než 2 mil. Kč. Dary činily v průměru 11 % z celkových zdrojů sledovaných sociálních podniků.

Vlastního příjmu z ekonomické činnosti do 1,9 mil. Kč dosáhlo 56 % podniků (do 1 milionu 44 % podniků), příjmy v rozpětí 2 až 9,9 mil. uvedlo 34 % podniků a příjmy nad 10 mil. Kč 11 % podniků, mezi které patří již výše zmíněné KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí, a DOMOV SUE RYDER, o.p.s. Příjmy z ekonomické činnosti tvořily v průměru 41 % z celkových příjmů sledovaných organizací.

Příjem ze zahraničí do výše 1,9 miliónu Kč získalo 54 % sociálních podniků. Příjmy od 2 mil. do 9,9 mil 46 % podniků. Příjmy ze zahraničí tvořily u sledovaných podniků v průměru 22 % celkových příjmů.

Podle všeho se ukazuje, že hlavním zdrojem financování sociálních podniků jsou veřejné zdroje, tj. granty a dotace a současně vlastní příjmy z ekonomické činnosti, které pouze u dvou podniků pokryly 100 % finančních prostředků. Jedná se o již uvedené KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí a dále o firmu HUB, s.r.o. firmu iniciující, podporující a realizující různé inovativní projekty.

Jak uvádí IREAS centrum (2014), ústředním problémem sociálního podnikání v ČR je jeho nedostatečný rozvoj.⁷⁵ Jednou z příčin nedostatečného rozvoje je i přístup k financování, mj. i nezájem bank podpořit sociální podniky úvěrovými nástroji. Tyto podniky jsou (jak je vidět v tabulce) nejčastěji financovány z veřejných zdrojů, darů a příjmů ze zahraničí, což jsou ovšem zdroje, které podléhají v čase značným změnám. Rada sociálních podniků by tedy uvítala právě nabídku mikroúvěrů a mikrozáruk, jak ale uvádí IREAS centrum (2014), možnost získat půjčku v bance či u jiné finanční instituce hodnotí respondenti negativně.

⁷⁵ viz IREAS centrum (2014), str. 28

5. Mikrofinancování v Rumunsku a na Slovensku

5.1 Rumunsko - případová studie Good Bee Credit

Volba zaměřit případovou studii na Rumunsko padla proto, že Rumunsko spolu s Bulharskem je podle publikace Interim Evaluation of the European Progress Microfinance Facility z roku 2014 považováno v současné době za jeden z nejkonzentrovanejších trhů s mikroúvěry v Evropě. Dalším důvodem byla skutečnost, že v Rumunsku působící banka Banca Comerciala Romána, patřící do skupiny ERSTE, neposkytuje mikroúvěry a nevyužívá existující infrastrukturu tak, jak je obvyklé v zemi původu, v Rakousku. Mateřská skupina ERSTE si za tímto účelem založila samostatnou akciovou společnost Good Bee Credit, která si úspěšně vede ve svém podnikání i bez toho, že by se orientovala na čerpání záruk z evropského programu PROGRESS.

Aktuálně v Rumunsku působí pět finančních institucí čerpajících záruky z programu PROGRESS Microfinance (Banca Transilvania S.A., FAER S.A., Patria Credit IFN S.A., Libra bank, Vitas).⁷⁶ Mezi těmito subjekty jsou dvě banky a tři nebankovní instituce, přičemž jedna z nich (FAER S.A.) se vydělila z nadace, která byla založena s podporou vlády.⁷⁷ Nadace stejného jména (Foundation for the Promotion of Agriculture and regional Economy) stále existuje a pořádá informační a školící akce a úzce spolupracuje s uvedenou finanční institucí.

Další organizace nabízející mikroúvěry bez zmíněných záruk jsou nebankovní subjekty různého právního charakteru s více či méně stejnou produktovou nabídkou - Opportunity Romania, ROMCOM, LAM a Good.bee Credit a dále o dvě banky CEC a NEXTE BANK.

Good Bee Credit (GBC)⁷⁸ je nebankovní instituce,⁷⁹ akciová společnost, založená v roce 2009 jako spoluvlastnictví Good.Bee Holding GmbH (99,995 %) a Erste Bank Beteiligungen GmbH (0.0005 %), přičemž Good.bee Holding GmbH je svými zakladateli Erste Group⁸⁰ (60 %) a ERSTE Foundation (40 %) charakterizován jako nástroj finanční podpory jednotlivcům a malým firmám mající za cíl zmírnit sociální vyloučení znevýhodněných osob ve střední a východní Evropě.

---

⁷⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=983&langId=en>

⁷⁷ V Rakousku například ministerstvo sociálních věcí a práce se přes jím založenou iniciativu „Microcredit Initiative“ spolu s Erste Bank spolupodílí na finanční podpoře nezaměstnaných a zdravotně postižených osob prostřednictvím mikroúvěrů. Více viz. Interim Evaluation Report, 2014.

⁷⁸ V roce 2007 Erste Group (EG) iniciovala projekt, který se zaměřil na oblast mikrofinancování. Původní představa projektu zahrnovala i další oblasti týkající se mikroplateb, mikropojištění, mikroúvěrování a mikropení. EG nakonec upřednostnila mikroplatby a mikropůjčky. Další uvedené oblasti nebyly rozpracovány především z důvodu absence strategického partnera v Rumunsku. V případě mikropůjček navázala EG spolupráci s neziskovou společností Centru Pentru Economic Dezvoltare (CDE) působící na Rumunském trhu a navázanou na nadace kolem G. Sorosse. EG a CDE založily společně Good.bee Credit, kde CDE měla od počátku 51% podíl až do roku 2013, kdy jej převedla na EG.

⁷⁹ Nebankovní instituce, respektive nebankovní poskytovatel úvěrů v kontextu rumunského národního legálního prostředí (zákon č. 93 z roku 2009 o nebankovních finančních institucích) představuje instituci evidovanou ve speciálním registru a regulovanou rumunskou národní bankou, která vykonává pravidelný dozor a roční audit.

⁸⁰ EG v historickém kontextu vyrostla na původní myšlence mikrovkladů/vkladních knížek, kdy v roce 1819 vznikla Erste oesterreichische Spar-Casse. To je také jeden z důvodů, proč Nadace Erste v počátcích zmíněného projektu silně podporovala projekty týkající se mikroplateb a mikroúvěrování, jednalo se de facto o návrat k vlastním kořenům.

GBC je zatím jedinou firmou poskytující mikroúvěry v rámci celé Erste Group.⁸¹ Jedná se o jakýsi pilotní projekt, který v případě úspěchu může být rozšířen do celé skupiny Erste. Od roku 2011 jsou napříč Erste Group zaváděny specializované programy zaměřené na financování z bankovního sektoru „vyloučených“ skupin klientů. Erste Bank Austria začala s konceptem „Zweite Bank“, zaměřujícím se na poskytování finančních služeb pro fyzické osoby, zejména na poskytování běžných účtů, spořicíh instrumentů a poradenství, nikoli ale na poskytování úvěrových produktů pro uvedenou skupinu obyvatel. V srbské a chorvatské bance, které patří do skupiny Erste, probíhá například program financování start-upu nazvaný „Superstep“. Aktuálně se i v ČR realizuje projekt nazvaný Sociální banka.⁸²

Firma zaměstnává cca 60 lidí na 18 pobočkách v celém Rumunsku. Své aktivity zaměřuje pouze na právnické osoby. Vzhledem k této skutečnosti nespádají poskytnuté mikroúvěry pod regulaci Rumunské národní banky týkající se ochrany spotřebitele. GBC v současné době spotřebitelské úvěry neposkytuje a zatím ani o jejich poskytování neuvažuje, byť by z hlediska svého právního ukotvení spotřebitelské úvěry nabízet mohla.⁸³

GBC poskytuje z hlediska právní formy půjčky registrovaným mikropodnikatelům, obdoba živnostenského oprávnění a malým firmám v právní formě SRL - ekvivalent české s.r.o. Hlavní výhody úvěrových produktů nabízených klientům tkví podle vyjádření firmy ve flexibilitě splátkového kalendáře - až 6 měsíců platebních prázdnin, ve flexibilitě zástav k úvěru a hlavně v konzultacích nabízených při zpracování úvěrového případu pracovníkem GBC. Řada finančních institucí, včetně GBC, poskytuje na základě smlouvy o úvěru v průběhu jeho splácení svým klientům poradenství, vzdělávání a jakýsi mentoring. Podle (Interim Evaluation 2014) tuto praxi uvedlo 50 % dotázaných poskytovatelů mikroúvěrů. Tyto nadstandardní služby jsou poté promítnuty do celkového nákladu spojeného s úvěrem v podobě vyšších úrokových sazeb a poplatků v porovnání se standardní nabídkou z bankovního sektoru. Úroková míra je dále navázaná na typ produktu, délku splácení a zástavu, kde v případě zástavy nemovitostí klesá úroková sazba až o 1,5 %. Úroková sazba úvěrů poskytovaných GBC je v průměru o cca 10 % vyšší než sazba obvykle poskytovaná bankou.

Maximální výše úvěru je v současné době 400 000 len - zhruba 100 000 eur, průměrný úvěr celého portfolia činí 30 000 len - zhruba 7 000 eur. Minimální výše úvěru není stanovena, ale z důvodu administrativní zátěže poskytuje GBC úvěry přesahující 5 000 len - 1 100 eur. Maximální splatnost je 6 let v případě investičního úvěru, v případě pracovního kapitálu (materiál, zásoby) maximálně 2 roky. Jedná především o investiční úvěry na zařízení, stavbu, případně na pořízení vstupů, jako jsou třeba sazenice, osev nebo hnojiva v zemědělství, případně materiál ve výrobě. Průměrný úrok včetně souvisejících poplatků dosahoval v roce 2015 výše 23,6 % p. a., přičemž komerční banky, které zpravidla půjčují jen klientům majícím možnost nemovité zástavy, udávaly sazbu v rozpětí cca 8,5-11,5 % p. a. Z hlediska sektorů jsou úvěry směřovány především do zemědělství (85 %), služeb (7 %), obchodu (6 %) a výroby (2 %). Firma přestala úvěrovat firmy z odvětví cestovního ruchu, který se vyznačoval v minulosti vysokým počtem nesplacených úvěrů.

---

⁸¹ Aktuálně jsou mikroúvěry se zárukou z programu PROGRESS v Rakousku v rámci Erste Group poskytovány Erste Bank Austria a nabízí se proto otázka proč Banca Comerciala Romána patřící do skupiny ERSTE nenabízí poskytování mikroúvěrů po vzoru Rakouska ve svých vlastních pobočkách.

⁸² http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_2477.xml

⁸³ GBC má poskytování spotřebitelských půjček zakotvené ve své zakládající smlouvě.

GBC má v současné (2015) době rozpůjčováno mezi cca 2 700 dlužníky přibližně 17 milionů eur.⁸⁴ Podle posledních informací firma GBC neuvažuje o účasti v programu PROGRESS, ale připravuje se na aplikaci v programu EaSI Guarantee Financial Instrument. Z hlediska velikosti tržního podílu nebankovních institucí poskytujících mikroúvěry patří GBC mezi několik největších firem.

Rumunsko je charakteristické velkým zemědělským sektorem, kde v roce 2013 pracovalo 30 % pracovní síly se silnými rodinnými vazbami (97,2 % pracovníků v zemědělství jsou rodinní příslušníci, nikoliv zaměstnanci) a zemědělská výroba představovala 12,5% podíl na celkovém HDP země.⁸⁵ Tento sektor tradičně představuje vzhledem k vazbě na přírodní cyklus, nízkým příjmům, a tudíž nedostatku kapitálu zajímavý trh s vysokou mírou návratnosti pro instituce poskytující malé půjčky. Tento pohled podporuje i úspěšné působení dalších subjektů, které dokáží podnikat v podmínkách ostré konkurence bez záruk a podpory evropského programu.

Mikrofinancování v zemích s velkým podílem zemědělství přináší jak ekonomické, tak sociální efekty. Někteří poskytovatelé mikroúvěrů z Rumunska zaznamenali pod vlivem úvěrů změny v sociální struktuře a postupnou modernizaci celého zemědělského sektoru. Jejich klienti v průběhu několika let přecházejí z šedé ekonomiky, respektive z role, kdy zemědělská malovýroba slouží pouze k zajištění obživy širší rodiny, do pozice, kdy se klientovi a jeho rodině podařilo za pomoci úvěru rozšířit zemědělskou výrobu tak, že se registruje jako zemědělský malovýrobce, případně jako firma podnikající v zemědělství. V jiných zemích je uváděn spíše integrační efekt mikrofinancování například v případě cizinců, kdy se jim prostřednictvím úspěšné ekonomické činnosti, na jejímž začátku stál mikroúvěr, podařilo integrovat do majoritní společnosti. Obdobně byly zaznamenány i případy dobré praxe při návratu na trh práce týkající se některých znevýhodněných skupin, jako jsou mladiství, zdravotně postižení aj.

5.2 Slovensko - případová studie OTP banka Slovensko

Na Slovensku působí dvě banky, které poskytují mikroúvěry a čerpají záruky z programu PROGRESS, a další dvě instituce poskytující mikroúvěry s tím, že využívají vlastní zdroje financování. Dále byly mikroúvěry se zárukou poskytovány v rámci iniciativy JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises)⁸⁶ a dále i v rámci programu Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP).⁸⁷

Počátek využívání systému záruk z programu PROGRESS na Slovensku se datuje do roku 2013, kdy na základě záruční smlouvy s Evropským investičním fondem (EIF) byly slovenské OTP bance, jako zprostředkovateli, poskytnuty pro-

---

⁸⁴ Pro srovnání zdroj Interim Evaluation Report, 2014 pro Patria Credit IFN S.A. za rok 2013 uvádí, že mezi 2 600 dlužníků je rozpůjčováno 12 mil. eur (součet úportfolií zahrnujících „Funded Instruments“ a „Guarantees“).

⁸⁵ http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets/index_en.htm

⁸⁶ Iniciativa vznikla na popud Evropské komise a Evropského investičního fondu a byla platná pro programovací období 2007-2013, v programovacím období 2014-2020 ji nahradily jiné iniciativy, viz kapitola 2.1. Iniciativa prosazovala využívání nástrojů finančního inženýrství ke zlepšení přístupu MSP k finančním prostředkům pomocí intervencí strukturálních fondů, více http://www.eif.org/what_we_do/resources/jeremie/.

⁸⁷ http://www.eif.org/what_we_do/guarantees/cip_portfolio_guarantees/index.htm

středky ve výši 1,3 mil. eur. V roce 2015 byla obdobná smlouva podepsána též se SBERBANK Slovensko.⁸⁸

Paralelně s tím na Slovensku existují už od konce 90. let programy zaměřené na mikrofinancování bez toho, že by využívaly záruky z uvedených zdrojů. Takové programy realizuje například Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity (VOKA) z Banské Bystrice. Cílem organizace VOKA je podpora zemědělnosti vesnického obyvatelstva, zvýšení podnikatelských aktivit na vesnici, zlepšení manažerských kompetencí malých podnikatelů a zvýšení příjmů rodin v geograficky a sociálně znevýhodněných podmínkách. Za tímto účelem poskytuje tato organizace mikropůjčky ve výši 1 000 až 6 640 eur se splatností 6 až 24 měsíců s 5% úrokovou mírou.⁸⁹ Počet přidělených mikropůjček se pohybuje v rozsahu několika desítek ročně. Případný zisk organizace reinvestuje zpět do tohoto programu.

Další organizací, která zajišťuje mikroúvěry je Slovak Business Agency (SBA).⁹⁰ Mikropůjčky jsou určeny pro podnikatele, právnické nebo fyzické osoby vyhovující definici mikropodniku. Výška úvěru se pohybuje od 2 500 do 50 000 eur. Doba splatnosti 6 měsíců až 4 roky s úrokovou mírou danou jednak základní sazbou vyhlášenou Evropskou komisí pro jednotlivé evropské státy a dále přírůžkou závislou na ohodnocení příslušného zájemce o úvěr a samotného úvěru.⁹¹ Celková úroková sazba se pohybuje od 1,13 do 9,03 %. Výše sazby závisí na ratingu podnikatele, který je odvozen od kvality podnikatelského záměru, efektivity projektu, platební disciplíny podnikatele v předcházejících úvěrových vztazích a také zabezpečení úvěru. Průměrná úroková sazba reálně poskytnutých mikropůjček se pohybovala v roce 2014 mezi 4 %-5 % p. a.⁹² SBA poskytla do roku 2015 kumulativně cca 2 000 mikroúvěrů za více než 35,1 miliónu eur. Za roky 2014 a 2015 schválila 111 mikroúvěrů v hodnotě 3,8 miliónu eur.⁹³ Úvěry jsou poskytovány z vlastního mikropůjčkového programu.

Vedle uvedených organizací nabízí z programu CIP mikroúvěry na Slovensku též ČSOB⁹⁴ Banka v roce 2014 poskytla cca 1 000 úvěrů MSP v objemu více než 27 mil. eur.

V rámci výše zmíněné iniciativy JEREMINE byly na Slovensku v roce 2014 poskytnuty úvěry ve výši 60,5 mil. eur.⁹⁵

OTP banka Slovensko patří s 61 pobočkami po celém Slovensku k větším bankám. Majoritním vlastníkem (99,26 % akcií) OTP Banky Slovensko, a.s. je od 4. 4. 2002 největší maďarská banka - OTP Bank Nyrt.

Motivací k přistoupení k programu PROGRESS byl zájem o zvýšení podílu na trhu úvěrů pro malé a střední podnikatele. Portfólio těchto úvěrů je velmi rizikové a záruka z uvedeného programu pomohla potenciální ztráty z nesplácení úvěrů udržet

---

⁸⁸ V roce 2012 došlo ke koupi 100 % akcií slovenské pobočky Volksbank Slovensko, a.s. ruskou bankou SBERBANK. Od roku 2013 změnila banka název na SBERBANK Slovensko, a.s. Hlavním akcionářem je rakouská Sberbank Europe AG, jejímž vlastníkem je Sberbank Rusko.

⁸⁹ Kritéria pro přidělení mikropůjčky na <http://www.voka.sk/index.php?page=zpv&act=4&cat=16>

⁹⁰ Slovak Business Agency představuje v SR nejstarší instituci orientující se na podporu malých a středních podnikatelů. Vznikla v 1993 jako společná iniciativa EU a vlády SR. Zakladající členové: Ministerstvo hospodárstva SR, Združenie podnikateľov Slovenska, Slovenský živnostenský zväz.

⁹¹ <http://www.sbagency.sk/podmienky-poskytnutia-uveru#.VweuafmLTCM>

⁹² <https://www.podnikajte.sk/financie/c/1560/category/financie-na-podnikanie/article/podnikanie-mikro-pozicka.xhtml>

⁹³ <http://mesacnikpodnikanie.sk/rozbehnite-sa-s-mikropozickou/>

⁹⁴ http://www.eif.org/what_we_do/where/sk/index.htm

⁹⁵ http://www.sbagency.sk/sites/default/files/analyza_financovania_msp.pdf

na přijatelné úrovni za současného navýšení počtu úvěrů zejména pak těm zájemcům, kteří by úvěr bez této podpory nezískali, případně získali, ale za méně výhodných podmínek. Nárůst mikroúvěrů tak neměl negativní dopad na ostatní segmenty bankovních klientů. Přistoupením k programu banka současně získala nové zkušenosti při poskytování úvěrů v podobě změn skóringového modelu pro hodnocení klientů, přípravě nového úvěrového produktu (EU otpMIKRO) a v neposlední řadě se spolupráce s multilaterální institucí, jako je EIF stala zajímavou referencí.

Úvěr EU otpMIKRO je standardní podnikatelský úvěr, jehož parametry se odvíjejí od hodnocení podnikatele a účelu, za jakým má být úvěr poskytnutý. Hodnotu záruky banka plně promítla do tohoto produktu a díky tomu může být úvěr poskytnut na delší dobu a bez zajištění kolaterálem (zpravidla osobním majetkem žadatele). Úvěr může být díky záruce v rámci možného limitu 25 tis. eur vyšší, než by mohly získat firmy s vyšším ratingem, ale prostřednictvím nezabezpečených mikroúvěrů. Úvěr byl v roce 2015 nabízen bankou za úrokovou sazbu 3,9 % p. a.⁹⁶

Objem mikroúvěrů OTP banky za rok 2015 dosahoval přibližně 32 mil. eur. Banka se v případě mikroúvěrů nezaměřuje na určité sektory národního hospodářství, logicky preferuje podnikatele s dlouhodobě udržitelnými ekonomickými aktivitami. Z úvěrování banka vylučuje pouze podnikatele působící v sektorech, jako je tabákový průmysl, bezpečnostní agentury a hazardní hry. Z hlediska odvětví byly mikroúvěry poskytnuty v následujícím složení: velkoobchod 18,7 %, maloobchod 16,8 %, stavebnictví 14,0 %, doprava 5,0 %, potravinářský průmysl 4,0 %, zdravotnictví a sociální péče 3,6 %, ostatní 38,0 %. Banka v roce 2014 v rámci programu PROGRESS podpořila 113 MSP v objemu více než 1,7 mil. eur.

Poptávka po úvěrech ze strany MSP bude pokračovat s velkou pravděpodobností i nadále a trh s mikroúvěry tak není ještě nasycen. Podle šetření „SMEs Access to Finance Survey“ z roku 2015 využilo bankovní úvěr na Slovensku v posledních 12 měsících 27,7 % malých a středních podnikatelů. Současně cca 60 % z těchto podnikatelů, kteří budou v nadcházejících dvou letech potřebovat externí financování, uvedlo, že v případě této potřeby využijí bankovní úvěr.

---

⁹⁶ <http://www.otpbanka.sk/podnikatelske-uvery-v-otp-banke-pre-vsetkych-s-vynimocnym-urokom>

Závěr

Možných zdrojů mikrofinancování je objektivně poměrně dost (viz uvedený přehled). Řada publikací zaměřujících se na mikrofinancování uvádí, že úvěrové financování (příp. financování díky poskytovaným zárukám) je pro MSP dostupné, viz závěry o úvěrovém financování a investičních aktivitách MSP, zejména pak mikropodniků v kapitole 4.2 nebo dále např. MPO (2014): „Obecně lze konstatovat, že české MSP neměly v r. 2013 příliš zásadní problém s přístupem k bankovnímu financování. V ČR by proto větší podpora alternativních (tj. nebankovních) zdrojů financování pravděpodobně neměla prakticky žádný významný dopad vzhledem k tomu, že většina podniků neplánovala velké investice a spíše vyčkávala, jak se situace dále vyvine. Bankovní sektor v ČR disponuje dostatečnými zdroji v podobě primárních vkladů (poměr vkladů k úvěrům dosahoval na konci roku 2013 úrovně 146,4 %) a segment MSP je pro 45 bank působících na českém vysoce konkurenčním trhu stále atraktivní.“⁹⁷ LUKEŠ, JAKL a ZOUHAR (2014) uvádí, že „souhrnně experti stále poukazovali na to, že dobrý nápad investici najde, jenom cesta k tomu může být v České republice trochu zdoluhavější a obtížnější.“⁹⁸

Další publikace ovšem uvádějí, že přístup k financování je pro mikropodniky obtížný. Tak např. IREAS centrum (2014): „Zajištění zahájení podnikatelské činnosti financováním (investice do technologie, budov, do znalostí - lidské zdroje) je velice problematické a rizikové. Stejně tak je i problém při zajištění financování v průběhu realizace podnikání (provozní kapitál, prodlužování splatnosti faktur).“⁹⁹ Podobně situaci vidí i již citovaná publikace PwC (2012).

Problém spočívá v tom, že celý segment mikropodniků (a vůbec MSP) je značně různorodý a je třeba k němu přistupovat selektivně. Definice mikropodniku, malého a středního podniku dle EU jsou široké, stejně tak jako definice mikrofinancování - za mikroúvěr je dle EU považován úvěr v maximální výši 25 000 eur (viz definice v první části práce), nicméně podle PwC (2012) je jako průměrná částka uváděn úvěr ve výši 10 000 eur ve „starých“ členských zemích a 3 800 eur (tedy cca 102 300 Kč dle současného kurzu) v nových členských zemích.¹⁰⁰ Příčinou těchto - leckdy protichůdných - tvrzení je různorodý segment MSP - podniky z obou konců celého spektra (mikropodnik x střední podnik) mohou mít různé potřeby a možnosti, pokud se přístupu k financování týče - záleží na velikosti podniku (0-250 zaměstnanců), odvětví, ve kterém podnik působí (kapitálově náročná x kapitálově nenáročná odvětví), podnikatelský záměr (inovativní x bez zásadních inovací), počáteční situace podniku (podnik s historií na trhu x nově zřízený subjekt) atd.

Současný stav a slabá místa financování MSP lze tedy shrnout takto:

- 1) **Některé veřejné zdroje** (HORIZONT 2020, InnovFin, Inostart, OPPIK) **kladou velký důraz na inovativnost podnikatelského záměru** (projektu). Je ale zřejmé, že ne všechny podnikatelské záměry mohou být inovativní (typicky řemeslné živnosti, osobní služby typu kadeřnictví, kosmetika atp.). Podnikatelské záměry, které neobsahují inovaci, jsou tedy z těchto programů předem vyloučeny.

⁹⁷ MPO (2014), str. 21

⁹⁸ LUKEŠ, JAKL, ZOUHAR (2014), str. 79

⁹⁹ IREAS centrum (2014), str. 79

¹⁰⁰ PwC (2012), str. 7

- 2) **Nabízené (mikro)úvěry či záruky jsou pro potřeby mikropodniků často naddimenzovány.** Drobní podnikatelé (živnostníci) často pro zahájení podnikání potřebují částky v řádech deseti tisíců Kč. Zejména evropské zdroje jsou připraveny poskytovat úvěry i záruky často v daleko vyšších cenových relacích, ovšem s jejich získáním se pak pojí rozsáhlá administrativa, kterou mikropodnikatelé nejsou schopni zvládnout (program HORIZONT 2020).
- 3) **Veřejné zdroje bývají omezeny na určitá odvětví definovaná v jednotlivých programech** (OPPIK, HORIZONT, 2020). Jedná o tzv. „strategická odvětví“, tzn. zdravotnictví, energetika, nanotechnologie atp., tedy odvětví, kde se počítá s výzkumem a uvedením výsledků tohoto výzkumu do praxe. Tyto zdroje tedy opět nejsou pro většinu MSP dostupné.
- 4) **Podpora z evropských veřejných zdrojů podléhá změnám a není v čase stabilní.** Každé programovací období má jiné cíle, jiné formy podpory, jiná preferovaná odvětví atp. Také implementace evropských programů ČR podléhá rozhodnutím veřejných orgánů. Tak např. v programovacím období 2007-2013 skončil program PROGRES (OPPI) již v roce 2011, dva roky před skončením programovacího období. Obdobná situace je v případě programu ZÁRUKA 2015-2023 (COSME), žádosti pro rok byly ukončeny už k 18. 9. 2015 a obnoveny opět až v únoru 2016. Pro podnikatele je však důležité, aby měl k dispozici požadované prostředky tehdy, když potřebuje, a nemusel se spoléhat na to, zda (a kdy) budou finanční nástroje z veřejných zdrojů dostupné.
- 5) **Možnosti získání menšího úvěru pro začínajícího podnikatele (cca do výše 200 000 Kč) ze soukromých zdrojů, respektive od bankovních institucí, jsou velmi omezené a redukuje se de facto na spotřebitelské úvěry,** které však podle definice EU nelze řadit mezi mikroúvěry.
- 6) **Soukromý sektor, ať už bankovní instituce, či zavedené nebankovní instituce, vyžadují ručení nemovitostí případně doložení příjmů ze zaměstnání.** Informace uváděné na webových stránkách bank často nejsou úplné a mohou vzbuzovat pocit, že půjčka je poskytována bez jakýchkoliv požadavků na ručení. Při návštěvě pobočky je ale žadatel seznámen se všemi podmínkami poskytnutí úvěru, mezi nimiž je nutnost prokázat příjmy, případně ručení nemovitostí těmi nejzásadnějšími. Ručení nemovitostí je pro začínajícího podnikatele většinou nedostupné. Výjimkou jsou spotřebitelské úvěry poskytované bez jakýchkoliv záruk do částky 5 000 Kč,¹⁰¹ to je však částka pro účely podnikání bezcenná. Mezeru na trhu vyplňují alternativní formy úvěrování, jejichž úloha je v souvislosti s elektronickými médii na vzestupu. Roli těchto alternativních forem reflektují i velcí finanční hráči a alokují tímto směrem část svých investic. Na hodnocení těchto alternativních forem (mikro)financování je ještě příliš brzy,¹⁰² ale je možné, že právě tyto formy nahradí chybějící zdroje (mikro)financování.

V tomto směru by mohl být zajímavý a nadějný nový produkt Komerční banky, Profi úvěr Start. Záruku k úvěru zajišťuje až do výše 80 % EIF v rámci programu EaSI a COSME a Komerční banka se podpisem smlouvy s EIF zavázala poskytovat úvěry malým i středním podnikům i fyzickým osobám (OSVČ), včetně začínajících znevýhod-

---

¹⁰¹ Půjčky do 5 000 Kč nereguluje zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. To znamená, že podmínky za jakých je úvěr poskytován, jsou jak pro stranu žadatele o úvěr (potencionálního dlužníka), tak věřitele výrazně liberálnější.

¹⁰² Kickstarter, zřejmě první crowdfundingová platforma byla spuštěna v roce 2009, v ČR se začaly rozvíjet v roce 2012.

---

něných podnikatelů, přičemž tyto úvěry by měly být dostupné i pro ty podnikatele, kteří požadují úvěr v řádu desetitisíců a zároveň nemají žádnou „historii“, kterou by mohli prokázat svou bonitu. Přes deklarovanou podporu znevýhodněným podnikatelům je však třeba si uvědomit, že tyto úvěry poskytuje komerční instituce a důvody, které instituci vedly k uzavření smlouvy mezi EIF, neměly sociální rozměr.¹⁰³ Zásadním kritériem pro poskytnutí tohoto úvěru tak zůstává podnikatelský záměr, jinými slovy řečeno, pokud žadatel není schopen předložit kvalitní podnikatelský záměr, úvěr mu Komerční banka neposkytne, a to bez ohledu na velikost podniku či stupeň znevýhodnění začínajícího podnikatele.

Zájem o mikropůjčky souvisí rovněž s odvětvovou strukturou národního hospodářství, jak se ukazuje v případě Rumunska, kde značně rozsáhlá zemědělská výroba představuje pro firmy poskytující mikroúvěry zajímavý trh i přes to, že úrokové sazby jsou v případě těchto úvěrů vzhledem k jejich rizikovosti vyšší. Odvětvová struktura mikroúvěrů na Slovensku je v porovnání s Rumunskem jiná, více než třetina prostředků byla alokována do odvětví obchodu, přesto se zdá, že trh s mikroúvěry není zdaleka nasycen.

---

¹⁰³ Podle Martina Ehrenbergera byla hlavním důvodem pro podpis smlouvy s EIF „díra na trhu“. V době ekonomického růstu hledá banka nové příležitosti a nové klienty, přičemž je ochotna akceptovat i vyšší míru rizika.

Literatura

Analýza využívania externých foriem financovania MSP, Bratislava, februar 2016. 27. 4. 2016. Dostupné z: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/analyza_financovani_a_msp.pdf

Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR (2012). *Potřeby SME v oblasti bankovních služeb a produktů*. Praha: Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR, květen 2012. Dostupné z: http://www.amsp.cz/uploads/Pruzkumy/Vysledky_17_pruzkumu_AMSP_CR.pdf

Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR (2012). *Finanční plánování a potřeby segmentů SB a SME*. Praha: Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR, březen 2012. Dostupné z: http://www.amsp.cz/uploads/Pruzkumy/Pruzkum_vysledky_Financni_planovani_a_potreby_MSP.pdf

Česká národní banka (2015). *Šetření úvěrových podmínek bank*. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/index.html

Česko bereme jako laboratoř, Forbes, červenec 2015, s. 24-25

DOHNALOVÁ, Marie (2008). Sociální ekonomika - nová oblast výzkumu v České republice. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 2, č. 6(2008). s. 25-28. ISSN 1802-5854.

DOHNALOVÁ, Marie (2010). Sociální ekonomika a sociální podniky v České republice. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 4, č. 5(2010). s. 23-26. ISSN 1802-5854

DOHNALOVÁ, Marie a kol. (2009). *Sociální ekonomika - vybrané otázky*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2009. 92 s. ISBN 978-80-7416-052-3.

DOHNALOVÁ, Marie - LEGNEROVÁ, Kateřina a kol. (2014). *Výzkum sociálních podniků v ČR - 2014*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2014. 169 s. ISBN 978-80-7416-150-6

EIEP, a. s. (2015). *Navigátor bezpečného úvěru*. Dostupné z: <http://navigatoruveru.cz/navigator-bezpecneho-uveru/>

European Commission (2007): *The Regulation of Microcredit in Europe*.

European Commission (2013): *Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: Provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress - 2013*. COM(2014) 639 final, Brusel, 20. 10. 2014

HOVORKA, Jiří (2015). Poskytovatelů půjček má zbýt zlomek. Pod kontrolou je bude mít ČNB. *Penize.cz*, 15. 3. 2015. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/298304-poskytovatelu-pujcek-ma-zbyt-zlomek-pod-kontrolou-je-bude-mit-cnb>

HOVORKA, Jiří (2015). Zmizí desítky tisíc firem, jež nabízí úvěry spotřebitelům. Dřívější splacení hypotéky bude bez sankce. *Hospodářské noviny*, 15. 9. 2015. Dostupné z:

<http://archiv.ihned.cz/c1-64602270-zmizi-desitky-tisic-firem-jez-nabizeji-uvery-spotrebitelum-drivejsi-splaceni-hypoteky-bude-bez-sankce>

http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets/index_en.htm

<http://mesacnikpodnikanie.sk/rozbehnite-sa-s-mikropozickou/>

[http://www.eif.org/what we do/guarantees/cip portfolio guarantees/index.htm](http://www.eif.org/what_we_do/guarantees/cip_portfolio_guarantees/index.htm)

[http://www.eif.org/what we do/where/sk/index.htm](http://www.eif.org/what_we_do/where/sk/index.htm)

<http://www.otpbanka.sk/podnikatelske-uvery-v-otp-banke-pre-vsetkych-s-vynimocnym-urokom>

<http://www.sbagency.sk/podmienky-poskytnutia-uveru#.VweuafmLTCM>

<http://www.statista.com/statistics/373210/employment-by-economic-sector-in-romania/>

<http://www.statista.com/statistics/373656/employment-by-economic-sector-in-bulgaria/>

<https://www.podnikajte.sk/financie/c/1560/category/financie-na-podnikanie/article/podnikanie-mikropozicka.xhtml>

Interim Evaluation of the European Progress Microfinance Facility, Final Report, EC, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, 2014

IREAS centrum (2014). *Evaluace sociálního a inkluzivního podnikání v OP LZZ*. Praha: MPSV ČR, 8. 7. 2014. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/file/8938/>

Komerční banka: *Komerční banka přichází s unikátní nabídkou financování začínajících podnikatelů bez podnikatelské historie*. Komerční banka, 21. 1. 2016. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/o-bance/tiskove-centrum/informace-z-trhu/podnikatele-a-mensi-firmy/komercni-banka-prichazi-s-unikatni-nabidkou-financovani-zacinajicich-podnikatelu-bez-podnikatelske-historie-2007.shtml>

LUKEŠ, Martin - JAKL, Martina - ZOUHAR, Jan (2014): *Global Entrepreneurship Monitor 2013*. Březen 2014. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument149362.html>

Malé a střední firmy v ekonomice ČR v letech 2003-2010, ČSÚ březen, 2013, Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/male-a-stredni-firmy-v-ekonomice-cr-v-letech-2003-az-2010-n-u3ag8rcnab>

MAŠEK, František (2015). Licence prosejí trh půjček. *Hospodářské noviny*, 1. 12. 2015. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-64922800-licence-proseji-trh-pujcek>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (2014). *Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013*. Praha: 2014. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/file/4976/>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (2015). *Operační program Zaměstnanost 2014-2020*. Praha: duben, 2015. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/file/9079/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2012). *Návrh koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014-2020, vyhodnocení veřejné konzultace*. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2012. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument104425.html>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2014). *Operační program Podnikání a inovace 2007-2013*. Praha: listopad 2014. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument148346.html>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2014). *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání v roce 2013*. Praha: 2014. Dostupné z: http://www.mpo.cz/assets/cz/podpora-podnikani/msp/2015/1/Zprava_o_vyvoji_MSP_2013.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2015). *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014-2020*. Praha, duben 2015. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument157679.html>

Národní informační centrum pro evropský výzkum TC AV ČR (2014). *HORIZONT 2020 - stručně o programu*. Praha: Technologické centrum AV ČR, duben 2014. Dostupné z: <http://www.h2020.cz/files/svobodova/TCAV-brozura-Horizont-2020-web.pdf>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1296/2013 ze dne 11. prosince 2013 o programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace („EaSI“) a o změně rozhodnutí č. 283/2010/EU, kterým se zřizuje evropský nástroj mikrofinancování Progress pro oblast zaměstnanosti a sociálního začleňování

PwC (2012). *Analýza možností poskytování mikropůjček v ČR*. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/eaf06d92-f2ad-40d8-a37f-47a447f5f82f/mikrofinancovani_vystup_finalni_eaf06d92-f2ad-40d8-a37f-47a447f5f82f.pdf?ext=.pdf

SKALKOVÁ, Olga (2015). Konkurence přitvrzuje a banky hledají nové zdroje příjmů. Zlevňují půjčky. *Hospodářské noviny*, 5. 11. 2015. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-64825070-konkurence-pritvrzuje-a-banky-hledaji-nove-zdroje-prijmu-zlevnuji-pujcky>

ŠLOUFOVÁ, Romana - DOHNALOVÁ, Marie a kol. (2010). *Sociální podniky v ČR*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2010. 132 s. ISBN 978-80-7416-077-6

ŠLOUFOVÁ, Romana - DOHNALOVÁ, Marie a kol. (2013). *Výzkum sociálních podniků v ČR*. 2013. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2013. 133 s. ISBN 978-80-7416-130-8

TESSEA (2011). *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v České republice 2011* [online]. <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/ke-stazeni/569-studie-infrastruktury-socialniekonomiky-v-cr>

Zonky versus banky. *Forbes*, červenec 2015, s. 18-23

Další zdroje:

Expertní rozhovory

3. 5. 2015 - Helena Zavázalová, Česká bankovní asociace

7. 8. 2015 - respondent si nepřál zveřejnit jméno, Good Bee Credit, Rumunsko

18. 2. 2016 - Martin Ehrenberger, manažer segmentového řízení - malé podniky,
Komerční banka

11.4. 2016 - respondent si nepřál zveřejnit jméno, OTP Banka Slovensko

Příloha

Tabulka č. 1 **Zkratky**

COSME	Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises	Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky
ČMZRB		Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNB		Česká národní banka
ČS		Česká spořitelna, a. s.
ČSOB		Československá obchodní banka, a. s.
EC	European Commission	Evropská komise
EFG	Equity Facility for Growth	Kapitálový nástroj pro růst (program COSME)
EIF	European Investment Bank	Evropský investiční fond
EK	European Commission	Evropská komise
ERDF	European Regional Development Fund	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	European Social Fund	Evropský sociální fond
EU	European Union	Evropská unie
H2020	HORIZON 2020	HORIZONT 2020
JEREMIE	Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises	Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky
LGF	Loan Guarantee Facility	Nástroj pro úvěrové záruky (program COSME)
MPO		Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MPSV		Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MSP		Malé a střední podniky
OP	Operational Programme	Operační program
OPLZZ		Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (programovací období 2007–2013)
OPPI		Operační program Podnikání a inovace (programovací období 2007-2013)
OPPIK		Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (programovací období 2014 -2020)
OPZ		Operační program Zaměstnanost (programovací období 2014-2020)
OSVČ		Osoba samostatně výdělečně činná
P2P	Peer to peer	Peer to peer
SC		Specifický cíl
SME	Small and medium-sized enterprises	Malé a střední podniky

Tabulka č. 2 **Seznam subjektů spadajících pod regulaci a dohled ČNB k 30. 9. 2015**

Banky a pobočky zahraničních bank	
1	Air Bank a.s.
2	Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
3	Bank of China (Hungary) Close Ltd. Prague branch, odštěpný z.
4	Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, o.s.
5	BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
6	BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod
7	Citibank Europe plc, organizační složka
8	COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
9	Česká exportní banka, a.s.
10	Česká spořitelna, a.s.
11	Českomoravská stavební spořitelna, a.s.
12	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
13	Československá obchodní banka, a. s.
14	Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, o.s.
15	Equa bank a.s.
16	ERB bank, a.s.
17	Expobank CZ a.s.
18	Fio banka, a.s.
19	GE Money Bank, a.s.
20	HSBC Bank plc - pobočka Praha
21	Hypoteční banka, a.s.
22	ING Bank N.V.
23	J & T BANKA, a.s.
24	Komerční banka, a.s.
25	mBank S.A., organizační složka
26	MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
27	Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.
28	Oberbank AG pobočka Česká republika
29	Poštová banka, a.s., pobočka Česká republika
30	PPF banka a.s.
31	PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka ČR
32	Raiffeisen stavební spořitelna a.s.
33	Raiffeisenbank a.s.
34	Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
35	Saxo Bank A/S, organizační složka
36	Sberbank CZ, a.s.
37	Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.
38	Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch
39	The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
40	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
41	Volksbank Löbau-Zittau eG, pobočka
42	Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha
43	Waldviertler Sparkasse Bank AG
44	Western Union International Bank GmbH, organizační složka
45	Wüstenrot - stavební spořitelna a.s.
46	Wüstenrot hypoteční banka a.s.
47	ZUNO BANK AG, organizační složka

Družstevní záložny	
1	AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo
2	ANO spořitelní družstvo
3	Artesa, spořitelní družstvo
4	Citfin, spořitelní družstvo
5	České spořitelní družstvo
6	Družstevní záložna Kredit
7	Družstevní záložna PSD
8	Moravský Peněžní Ústav - spořitelní družstvo
9	Peněžní dům, spořitelní družstvo
10	Podnikatelská družstevní záložna
11	Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo

Zdroj: ČNB

Tabulka č. 3 Seznam subjektů České leasingové a finanční asociace (ČSFS) poskytujících spotřebitelské úvěry k 30. 9. 2015

1	BNP Paribas Personal Finance SA
2	COFIDIS s.r.o.*
3	ČSOB Leasing, a.s.
4	ESSO X, s.r.o.*
5	FCE Credit, s.r.o.
6	GE Money Auto, a.s.
7	GE Money Leasing, s.r.o.
8	Home Credit a.s.*
9	Mercedes-Benz Financial Services Česká republika s.r.o.
10	Provident Financial, s.r.o.
11	PSA FINANCE ČESKÁ REPUBLIKA, s.r.o.
12	Raiffeisen-Leasing, s.r.o.
13	sAutoleasing, a.s.
14	Toyota Financial Services Czech, s.r.o.
15	UniCredit Leasing CZ, a.s.
16	UNILEASING, a.s.
17	VLTAVÍN leas, a.s.
18	Volkswagen Financial Services

Pozn. * platební instituce spadající pod kontrolu ČNB

Zdroj: ČLFA

Tabulka č. 4 **Seznam sledovaných sociálních podniků v kapitole 4.3**

název organizace	rok evidence údajů
1. ALKA, o.p.s.	2010
2. CENTRUM J. J. Pestalozziho, o.p.s.	2010
3. ČLOVĚK V TÍSNI, o.p.s.	2010
4. DIANA TŘEBÍČ, o.p.s.	2010
5. DOLMEN, o.p.s. Agentura pro chráněné bydlení	2010
6. DŮM SENIORŮ „POHODA“, o.p.s.	2010
7. DOMOV SUE RYDER, o.p.s.	2010
8. ENERGIE, o.p.s.	2010
9. HOSPIC V MOSTĚ, o.p.s.	2010
10. MEZINÁRODNÍ CENTRUM UNIVERSIUM, o.p.s.	2010
11. PETRKLÍČ, o.p.s., Azylový dům pro matky s dětmi	2010
12. SKP-CENTRUM, o.p.s.	2010
13. SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o.p.s.	2010
14. Anonymní jazyková škola	2013
15. Drutěva, výrobní družstvo Praha	2013
16. Duhová prádelna, s.r.o.	2013
17. HUB Praha, s.r.o.	2013
18. CHRPA sociální firma Slezské diakonie o.p.s.	2013
19. KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí	2013
20. Lemniskáta - život bez bariér, o.p.s.	2013
21. PONTES Písek, s.r.o.	2013
22. Pracovní Sobota, s.r.o.	2013
23. Pragulic o. s.	2013
24. SENZA družstvo, chráněná dílna	2013
25. Severočeské družstvo zdravotně postižených	2013
26. SKOK DO ŽIVOTA, o.p.s - Sociální podnik BISTRO u dvou přátel	2013
27. Sociální firma Klubák	2013
28. Sutech, s.r.o.	2013
29. Tichá kavárna	2013
30. Agentura ProVás, s.r.o.	2014
31. ALTER DECO, o.s.	2014
32. AranžeriE	2014
33. Atelier PEXESO, o.s.	2014
34. Baby Office, Life Balance, s.r.o.	2014
35. CA Bezbatour	2014
36. Café Charlotte	2014
37. Café Martin	2014
38. ENVIRA, o.p.s.	2014
39. Ergones, TyfloCentrum Olomouc, o.p.s.	2014
40. Ethnocatering při spolku InBáze, o.s.	2014
41. Fair Bio Pražírna, obchodní družstvo Fair&Bio	2014
42. FOKUS Praha, o.s., Centrum podpory vzdělávání	2014
43. Green doors, o.s.	2014
44. Hračkotéka	2014
45. Krajanka - integrační sociální podnik	2014
46. Lékořice, o.s.	2014
47. Masérské studio Světélko	2014
48. Nakladatelství PASPARTA, o.p.s.	2014

pokračování tabulky

název organizace	rok evidence údajů
49. Občanské sdružení Kom Pot	2014
50. Pointex plus, s.r.o.	2014
51. Prádelna u Mandelíků, Fokus Praha, o.s.	2014
52. Restaurace a kavárna Dobromysl	2014
53. Sananim Charity Services, s.r.o. - Café Therapy	2014
54. Tamtamy, o.p.s.	2014
55. Transkript online, s.r.o.	2014
56. Trutnovská zeleň, o.p.s.	2014

Výtahy z oponentských posudků

doc. Ing. Magdalena Kotýnková, CSc.

Předložená práce je věnována přehledu a popisu možnosti mikrofinancování v českých podmínkách, tento přehled je doplněn o informaci o možnostech mikrofinancování v Rumunsku a na Slovensku. S ohledem na charakter práce je podán přehled o veřejných a soukromých zdrojích financování mikropodniků a to v celém kontextu financování malých a středních podniků.